

LETO XXXII / ŠTEVILKA 3, MAREC 2000 / POŠTNINA PLAČANA PRI POŠTI 2380 SLOVENJ GRADEC / CENA 280 TOLARJEV



**GOZDNO  
GOSPODARSTVO  
SLOVENJ GRADEC**



## SVET DELAVCEV IN SINDIKAT GOZDNEGA GOSPODARSTVA STA BILA SEZNANJENA S PROGRAMOM TEHNOLOŠKIH VIŠKOV

Prejšnji teden so bili člani sindikata in sveta delavcev družbe Gozdno gospodarstvo na skupnem sestanku seznanjeni z novo organizacijo podjetja in sistemizacijo delovnih mest. Iz predlogov teh dveh aktov ter na osnovi gospodarskega načrta za leto 2000 in Statuta podjetja pa izhajajo tudi ugotovitve o trajnem prenehanju določenih del in s tem tudi dela delavcev.

Program presežnih delavcev, ki ga je predstavil direktor podjetja je izdelan tudi za hčerinsko podjetje GG Inpo in predvideva za obe podjetji skupaj 31 presežnih delavcev. Za te bo uprava podjetja iskala rešitve, kot so upokojevanje, dodatni programi in druge možnosti.

Svet delavcev in sindikat sta bila enotna, da morajo ugotavljati viške v okviru vseh zaposlenih in primerljivih delovnih mest ter pri tem upoštevati vsa zakonska določila. Predlagala sta tudi, naj uprava pred končno odločitvijo še enkrat analizira vsa delovna mesta po posameznih poslovnih enotah skupaj z vodji enot in sektorjev.

**Ida Robnik**



DOBRE STVARI OSTAJAJO

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec d.d.  
Vorančev trg 1, 2380 Slovenj Gradec,  
telefon 0602/43 332, faks 0602 42 684  
E-mail: gozd.slg@gg-sg.si

## ODKUP LESA

**ob kamionski cesti ali na panju**

Vse informacije  
o odkupu lesa dobite  
na telefonski številki 85 195  
oziroma pri vaših  
odkupovalcih:

Mežiška dolina:

Brane ŠIRNIK

mobitel 0609 656 008

Mislinjska dolina:

Zvonko SMONKAR

mobitel 0609 655 993

Dravska dolina:

Ivan MARTINI

mobitel 0609 656 005

## BUKOVA DRVA IZ DECIMIRNICE

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec d.d. ima vedno na zalogi bukova drva iz decimirnice. Dobite jih lahko v razsutem stanju po ceni 3.500 tolarjev za prostorninski meter.

V ceni je zajet tudi DDV.

Naročite jih lahko po telefonu 0602 71 502 ali pa se osebno oglasite pri gospodu Bogdanu Svetini na Spodnji Vižingi v Radljah.

Vse ostale informacije lahko dobite tudi pri gospe Jelki Križovnik ma upravi Gozdnega gospodarstva d.d. Slovenj gradec, telefon: 0602 43 332.





DRAGO JURHAR

V letu 1999 so veljali enaki splošni pogoji gospodarjenja za invalidska podjetja kot v letu 1998 in so vezani na vladni dokument "Politika vlade Republike Slovenije na področju ustanavljanja in delovanja invalidskih podjetij" in Program usposabljanja in zaposlovanja invalidov v Republiki Sloveniji do leta 2002.

Upoštevač navedeno bi pričakovali, da so osnovni pogoji za delovanje in razvoj invalidskih podjetij urejeni, vendar se v praksi vsako leto posebej postavljajo pod vprašaj ekonomske olajšave ter tako ustvarjajo nestabilne razmere gospodarjenja in vprašljivost obstoja invalidskih podjetij sploh. Ocena Združenja invalidskih podjetij Slovenije (ZIPS) je, da smo v Sloveniji še daleč od integralne državne politike na področju invalidskega varstva in da je ZIPS kot interesno združenje invalidskih podjetij še vedno odločilni faktor pri zaznavanju in korekcijah sistemskih lomov, ki bi porazno delovali na obstoj in poslovanje invalidskih podjetij.

#### Poslovanje

Poslovanje GG INPO d.o.o. je pretežno slonelo na opravljanju storitev za matično podjetje Gozdno gospodarstvo in to v vseh goslovnih enotah:

Črna	7.438 ur
CLS	11.958 ur
TIS	9.992 ur
Slovenj Gradec	3.783 ur
Radlje	1.370 ur
Meles	12.627 ur
Decimirnica	17.855 ur
Mislinja	4.628 ur
Odkup	426 ur
Gradnje	649 ur
Projektiva	162 ur
Trgovina Les	184 ur

Realizacija je bila dosežena v vrednosti 105.013.687 SIT, kar je za 5.926.562 SIT manj kot v letu prej. Zmanjšanje je bilo predvsem zaradi težav v TIS, ko so bili štirje delavci, ki so leto prej še delali, pretežno na čakanju. Zanje tudi ni bilo mogoče najti ustreznega dela glede na njihovo preostalo delovno zmožnost nekje v bližini doma v Mislinji, prevoz v decimirnico Radlje pa zaradi razdalje predstavlja za njih prevelik napor, vprašljiva pa je tudi ekonomska upravičenost.

Povprečno je bilo odsotnih z dela

20 delavcev dnevno: 6 na čakanju, 5 v bolniškem staležu in 9 zaradi dopustov. Takšna odsotnost močno zmanjšuje akumulacijo podjetja.

Učinkovitost delavcev je precej različna, močno odvisna od volje, prizadevnosti oziroma motiviranosti posameznika za delo. Invalidi so v veliki meri nezadovoljni z oceno invalidske komisije glede preostale delovne zmožnosti. Pričakujejo invalidsko upokožitev, komisija pa vztraja, da delajo čim dlje. Invalidske komisije tudi ne zanima, ali imamo dovolj dela oziroma, da se nam je močno skrčil obseg del, ki so na razpolago invalidskim delavcem. Deloma je možno najti rešitev s pridobivanjem del in zaposlitvi na naravovarstvenem področju.

Vsa prizadevanja za dodatna dela v lastni dejavnosti dajejo preskromne rezultate glede na napor, ki je vložen. Tudi, če posamezna dela lahko pridobimo, smo vedno v dvomih, ali bomo lahko zadostili potrebam kupca naših izdelkov ali storitev - to je, ali bomo delo kvalitetno in v roku opravili. Kupcev naši problemi poslovanja in težave delavcev ne zanimajo. Tudi pri navezovanju stikov z eventualnimi novimi partnerji se vedno postavlja vprašanje visoke produktivnosti, kvalitete in rokov in s tem zanesljivost posla.

Pri delih, ki naj bi jih GG INPO opravljal po lastni iniciativi, se v letu 1999 niso uresničila vsa pričakovanja.

#### Naravovarstveni program "čiščenje pohorskih planj":

Dogovarjali smo se za nadaljevanje del na območju občine Mislinja, vendar lastniki zemljišč niso dali soglasij, ker so predvideli prodajo gozda. Na območju občine Slovenj Gradec so opravljali dela v manjšem obsegu z drugimi izvajalci. Tako smo mi le kurili material, ki je ostal po čiščenju.

Nekaj več dela na tem področju se nam obeta v letošnjem letu po tem, ko so za projekt pokazale interes tudi strokovne službe Sklada kmetijskih zemljišč in gozdarstva RS. Dogovori za takšna dela potekajo tudi z občinami Mežiške doline.

#### Program embalaranja lubja

Za uresničitev programa smo se povezali z Agrom Ruše in skupaj

z odgovornimi v tem podjetju ugotovili, da bi bilo glede na organizacijske in tehnološke zahteve bolj smotrno organizirati mletje in embalaranje na lokaciji v Rušah, kamor bi dostavljali lubje tudi drugi dobavitelji, zmlati pa bi ga z mobilnimi stroji, ki so na razpolago v Avstriji, eden pa tudi pri nas. Količina našega lubja bi bila ca 9000 prn letno, za prevoz pa bi se dogovorili, kdo ga bi opravil. Tako so se v Rušah odločili na podlagi posvetovanj z zunanjimi sodelavci, strokovnjaki, ki so obiskali tudi naša mehanizirana skladišča maja lani.

Naša zahteva, da bi pri tem programu zaposlili vsaj dva delavca, pa bi bila realizirana pri prodaji, saj naj bi hkrati z lubjem na naši lokaciji prodali tudi druge proizvode Agro Ruše. Obstaja možnost, da bi v Otiškem vrhu organizirali prodajo po vzoru vrtnih centrov.

Agro Ruše smo ponudili tudi program krmilnic in gnezdnic ter kolov za oporo okrasnim rastlinam in sadikam sadnega drevja.

#### Izdelava palet na lokaciji Mislinja

Izdelava palet je tekla le do avgusta v sodelovanju s Tesarstvom Hudovernik, ki nam je dobavljal že skrojen les. Problem pri izdelavi palet pa je bil dvojen:

- dobava lesa je bila zelo neenakomerna, z večkratnimi daljšimi prekinjavami,
- dela smo izvajali ročno, brez pnevmatskih kladiv in tako nismo mogli doseči željene produktivnosti in s tem tudi ne pokritja stroškov s ceno, ki smo jo dosegli.

Na razpis Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije za sofinanciranje razvoja invalidskih podjetij smo prijavi dva programa: "Izdelava palet" in "Zastirka (embalaranje lubja)".

Ironija je, da smo v prijavi programa "Izdelava palet" predvideli nabavo pnevmatskega kladiva, vendar so vsi delavci, ki so bili razporejeni v paletarno Mislinja, dobili negativno mnenje invalidske komisije za delo s pnevmatskimi kladivi, dovoljeno pa jim je ročno zabijanje palet.

Oba programa sta bila sprejeta, vendar nas je razpisna komisija obvestila, da sredstva, ki so na razpolago, zadostujejo le za 20% potreb in je predvideni znesek za naše programe temu primerno zmanjšan. Glede na razpoložljiva sredstva in kriterij 40% sredstev iz razpisa in 60% lastnih, smo se odločili za nabavo rabljenega viličarja STILL za potrebe decimirnice.

#### Javno parkirišče za tovorna vozila v Pamečah

Program ni bil realiziran. Potrebna investicijska sredstva so za Gozdno gospodarstvo prevelika, za soinvestiranje pa ni bilo zanimanja, čeprav je bil interes za najem parkirišča med anketiranimi avtoprevozniki dovolj velik. Tu smo predvidevali zaposlitev 4 - 5 ljudi.

#### Kadrovska gibanja

Ob koncu leta je bilo v invalidskem podjetju zaposlenih 58 delavcev. Med letom so se trije upokojili, dvema je prenehalo delovno razmerje, ker sta bila zaposlena za določen čas, na novo pa smo zaposlili oziroma prezaposlili ▶



iz Gozdnega gospodarstva 6 delavcev, med njimi 5 invalidov.

### Inovacije

Na razpis Urada vlade Republike Slovenije za invalide za nagrajevanje inovacij na področju usposabljanja, življenja in dela invalidov smo prijaviteli uspešno rešen problem, ki se je pojavil pri razrezu lesenih elementov na tračnih žagah že takoj ob zagonu proizvodnje v decimirci. Točnost razreza ni bila ustrezna, ročno podajanje pa je predstavljalo prekomerni fizični napor za roke. Problem smo posredovali strojni delavnici na TIS in se dogovorili za izdelavo ustreznega vodila. Napravo je projektiral in izdelal vodja proizvodnje Avgust Krebl. V praksi se je pokazala kot uspešna, vendar nagrade za inovacijo - izboljšavo kljub temu nismo dobili. Uspeh pa je vsekakor vzpodbuda za reševanje problemov v bodoče.

### Sodelovanje

Redno sodelujemo z vsemi institucijami, ki so vezane na naše poslovanje.

V aprilu smo s pomočjo strokovnjakov Centra za rehabilitacijo invalidov organizirali na sedežu podjetja celodnevni seminar za vse zaposlene invalide. Tema je bila splošna: kaj pomeni invalidsko podjetje, zakaj je bilo ustanovljeno kot samostojna gospodarska družba, o strokovnem delu in pomoči zaposlenim, o pravicah in obveznostih zaposlenih.

### Zaključek

Naše podjetje mora iskati perspektivo predvsem v:

- iskanju novih proizvodnih programov,
- dodatnem izobraževanju in usposabljanju,
- uvajanju novih tehnologij in tehnoloških izboljšav,
- zagotavljanju ustreznega dela vsem zaposlenim.

Ustanovitelj, lastnik in vodstvo invalidskega podjetja so nesporno polno odgovorni za doseganje opredeljenih ciljev, vendar je treba hkrati poudariti, da je ravnanje države enako odločilnega pomena glede na splošni javni interes po usposabljanju in zaposlovanju invalidov pod posebnimi pogoji. Spodbudna je najnovejša zakonska obveza za spodbujanje tehnološkega razvoja invalidskih podjetij. To lahko ima odločilen vzgon za vsestransko posodabljanje invalidskih podjetij, tako tudi našega, če bomo seveda znali izkoristiti to možnost. Na podlagi zakona pa bomo imeli možnost sami, neposredno sklepati pogodbe za dela pod nadzorom ustreznih državnih institucij. ▲

## IZOBRAŽEVANJE GOZDNIH POSESTNIKOV ZA IZVAJANJE NEGE V LASTNEM GOZDU

MATJAŽ KONEČNIK, inž.gozdarstva, Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Ena izmed nalog Zavoda za gozdove Slovenije je tudi izobraževanje lastnikov gozdov. V krajevni enoti Mislinja sva se z vodjem KE Mirkom Cehnerjem odločila, da pripraviva izobraževanje lastnikov gozdov na temo izvajanja nege v lastnem gozdu. Izobraževanje je potekalo 2. in 3. marca letos, udeležili pa so se ga gozdni posestniki iz revirja Kozjak, ki obsega katastrske občine Kozjak, Paka, Srednji in Zgornji Dolič. Gozdni posestniki so se na vabilo številno odzvali, saj jih je od 32 povabljenih prišlo kar 30.

V mrzlem in lepo zasneženem jutru smo se zbrali na kmetiji Ošlak na Paki, kjer smo doživeli topel sprejem. Po namestitvi v lepo urejeni kmečki sobi s številnimi priznanji o vsestranski dejavnosti kmetije ter po "premostitvi" začetne nervoze, je vodja KE Mislinja Mirko Cehner pozdravil vse prisotne in gostitelje. Predstavil je program celotnega izobraževanja, nakar jim je predstavil Zakon o gozdovih z vsemi pomembnejšimi novostmi, naloge lastnikov gozdov ter medsebojno sodelovanje lastnikov gozdov z Zavodom za gozdove. V nadaljevanju jih je seznanil z možnostmi za opravljanje gozdno gojitvenih del v svojem gozdu ter načinom financiranja le - teh in tudi s problemi, ki pri tem nastajajo. V nadaljevanju pa sem prevzel izobraževanje sam in najprej

predstavil revir Kozjak s splošnimi, reliefnimi in geološkimi značilnostmi, njegovo rastiščno in rastlinsko raznolikostjo, nastankom gozdov, njihovih zgradbah in razlike gospodarjenja v le - teh. Posebej smo se pogovarjali o posameznih drevesnih vrstah, ki so na našem območju najpogostejše zastopane in tudi najzanimiveše za gospodarjenje. Na koncu sem poudaril še pomembnost gozdno gojitvenega načrtovanja, vključno s kratkoročnimi in dolgoročnimi cilji. Pri postavljanju ciljev sem jih še posebej opozoril na izbiro ustreznega rastišča, izbiro drevesne vrste, zgradbo sestojev ter kvaliteto gozdnih lesnih sortimentov.

Naslednji dan smo se ponovno zbrali na kmetiji Ošlak. V uvodu v nadaljnje delo jih je vodja KE Mislinja Mirko Cehner seznanil s posameznimi osnovnimi principi nege, o razlikah, do katerih pride pri izvajanju ali neizvajanju gozdno gojitvenih del, ki se kažejo v kvaliteti negovanih sestojev ter njihovi večji vrednosti. Na koncu jim je predstavil določena orodja, ki jih uporabljamo pri negi, vse od osnivanja novih sestojev pa do nege letvenjakov in drogovnjakov.

Po obširni predstavitvi sem nato gozdne posestnike v kratkih besedah popeljal s posameznimi zahtevanimi pristopi po razvojnih fazah od vznika, mladja, goščice, letvenjaka in drogovnja-

ka. Pri tem sem gozdne posestnike še posebej opozoril na razlikovanje negativne in pozitivne izbire v določenih fazah.

Po zaključku teoretskega dela smo se odpravili na teren na objekte kmetije Krejan v Srednjem Doliču, kjer smo si skupaj z gozdnimi posestniki na z drevesnimi vrstami pestro zastopanim objektu določili potrebne postopke in opravila za izvedbo nege. Na drugem objektu pa smo v letvenjaku in drogovnjaku izločili kandidate, njihove konkurente ter indiferentna drevesa in pokazali obžagovanje z ročnimi žagami. Gozdni posestniki so se v praktično izvajanje posameznih opravil zelo dobro vključili in upam, da smo od tega seminarja vsi odnesli s sabo v svoj gozd delček pridobljenega znanja. Preostalo nam je še samo, da seminar zaključimo z govorom vodje KE Mislinja in se dogovorimo za drugi del enodnevnega izobraževanja, ki bo v začetku maja v Kočevskih gozdovih, kjer nam bodo tamkajšnji delavci Zavoda za gozdove predstavili svoje poglede in izkušnje pri njihovem gospodarjenju s tamkajšnjimi gozdovi v malo drugačnih pogojih.

Gostiteljem in občini Mislinja se v imenu Zavoda za gozdove zahvaljujem za sodelovanje, pogostitev in veliko pripravljenost, da smo lahko seminar uspešno izvedli. ▲

Udeleženci seminarja pri kmetu Ošlaku na Paki.

Foto Matjaž Konečnik





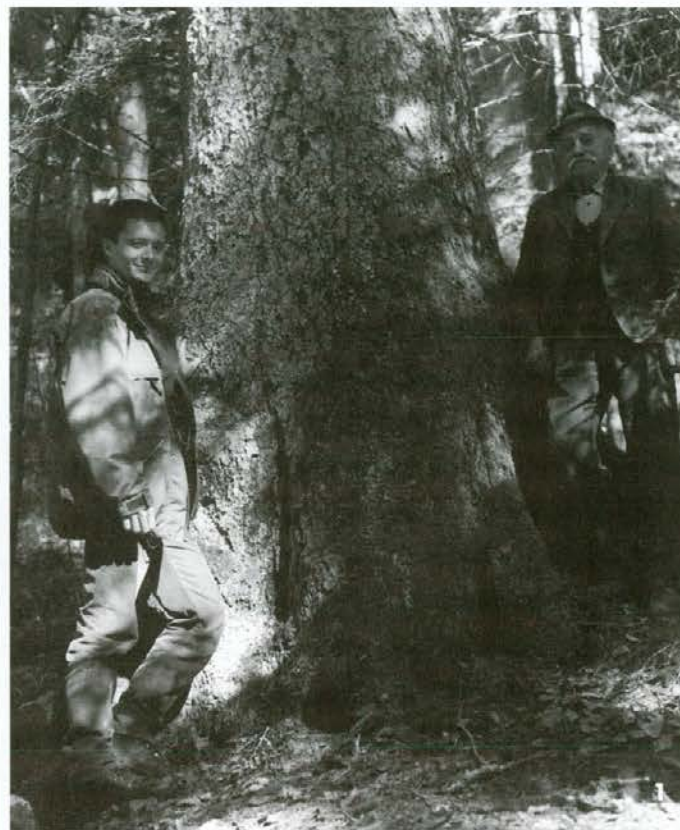
## SGERMOVA SMREKA - PONOS SGERMОВИH RODOV

GORAZD MLINŠEK, univ.dipl.inž.gozdarstva, Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Največjo smreko v Sloveniji, ki je s svojimi 63 metri višine tudi največja smreka v Evropi, smo že predstavili v Viharniku. To je Sgermova smreka - hišno drevo, ponos številnih Sgermovih rodov. S ponosom pa si jo ogleduje in skrbi za njo zdajšnji lastnik Sgermove domačije na Orlici Rudi Sgerm. Rudi je pravi Pohorč, ki je kot dober gospodar na pohorskem celku poznan tudi izven koroških regijskih mej. Skrb za gozd, brez katerega Sgermov rod na strmih pohorskih bregovih ne bi preživel, je Rudi prevzel po očetu. V gozd so posegali, ko je bilo nujno potrebno. Sonaravni način gospodarjenja, še posebno pa občutek za gozd in opazovanje življenja v njem, predvsem pa prebiralni način gospodarjenja, so na zelo bogatih rastiščih pripomogli, da

imajo danes Sgermovi poln, vitalen in lep gozd, z visokimi lesnimi zalogami na hektar. Debela in visoka vitalna drevesa smreke in jelke varujejo gozd pred vetrom, snegom in erozijo. V zavetju njihovih krošenj, skozi katere prodira do tal razpršena svetloba, vznikla in se razvija mlad gozd. Mati smrekovega pomladka v Sgermovem gozdu je tudi smrekovo hišno drevo. Gospodar Rudi kljub svojim 80 letom zelo rad stopi v graben do svoje kraljice. Zelo rad jo predstavi obiskovalcem njihove kmetije. Med njimi so številni gozdarski strokovnjaki, ljubitelji narave in študentje iz domačih logov in tujine. Želi si, da bi smreka še dolgo ostala vitalna in da bi ozdravel njegov starejši brat Franjo. Franjo Sgerm je bil poznan kot zelo strog profesor na gozdarski fakulteti. Dolga leta je hodil pod krošnjo smrekove lepotic in opravljal vsakoletno izmero njene debeline in višine. Podatke o izmeri drevesa je skrbno beležil in seznanjal z njimi brata Rudija.

V Sgermovem gozdu to ni edino debelo drevo, v njeni bližini raste še več vitalnih dreves, katere so si izborile svoj prostor med krošnjami tudi štirideset in več metrov visoko. Nedaleč od opisane smreke je pred trideset leti rastle še debelejša in višja drevo, vendar se je na vlažnih nestabilnih tleh pričelo nagibati s koreninskim pletežem proti jarku. Nevarnost zemeljskega usada (zdrsa) je bila velika, zato so jo



morali posekati.

Upajmo, da bo najvišja smreka v Evropi kljub 250 in več leti še dolgo kljubovala pohorskim vetrovom, saj je večji del korenin razrastel v premeru 11 metrov in več. Prizanesejo naj ji tudi pohorske strele. Pravijo, da je pohorska strela bolj počasna, pa zato zelo močna. ▲

1. Rudi Sgerm najraje pokaže

svojo lepoticu študentom in drugim ljubiteljem narave.

Danes z merilnim trakom izmerjen obseg v prsni višini je 34,5 cm, njen izračunani premer je 10,9 cm.

2. Sgermova smreka kot dolgoživa lepota

3. S Sgermove domačije je lep razgled po pohorskih ali dia 1 celkih in avstrijsko Golico.

Foto Gorazd Mlinšek



2



3

RUDI REBERNIK



Družina našega gozdnega delavca Jožeta Sovinca in njegove žene Terezije iz Plešivca. Slika je nastala poleti leta 1963 v Plešivcu ob poroki najstarejšega sina Franca Sovinca z nevesto Stéfko Rebernik. Razen dveh zetov, ene snathe in dveh vnukov so to sami člani družine Jožeta in Terezije Sovinc. To je bila takrat največja družina v Razboru.

**V vsakem okolju, posebno pa v gozdnih revirjih, so živeli ljudje, ki so mu s svojim delom in življenjem ter odnosom do soljudi vtisnili svoj pečat, ki je ostal med njimi še dolgo po njihovi smrti. Takih ljudi se vedno radi s hvaležnostjo spominjamo, čeprav jih že dolgo ni več med nami.**

Tak je bil tudi naš sokrajan in sodelavec v revirju Plešivec Jože Sovinc, Skobirjev oče iz Zgornjega Razbora, ki je pred leti umrl. To je bil holcar, še stare garniture iz obdobja grofovske oblasti v revirju Plešivec. Po vojni, še posebno prva leta, ko je primanjkovalo izkušenih in pridnih gozdnih delavcev in so bile velike potrebe po lesu, pa je znal svetovati in pomagati tako svojim sodelavcem, kakor tudi revirnim gozdarjem. Tako je bil revir Plešivec vedno za vzgled ostalim revirjem na gozdnem obratu Slovenj Gradec.

Jože Sovinc se je rodil leta 1909 pri Prevalniku v Razboru domači hčerki Mileni. Ko se je pozneje njegova mati poročila in odšla za gospodinjo v Spodnji Razbor h Knežarju, je Jože ostal kar pri Prevalniku za rejenka, kjer so ga imeli radi kot lastnega sina. Prevolska družina in domačija mu je bila zmeraj pravi dom, kamor se je vedno rad vračal, še v svojih poznejših letih.

Jožeta sem spoznal že v svojih šolskih letih, ko sem ga srečeval na svoji poti v šolo, ki je vodila mimo Prevolske hiše. Takrat je bil on že odrasel fant, ki so ga Razbočani, posebno njegovi vrstniki, fantje in dekleta imeli radi v družbi, ker je zelo lepo pel. Bil je zelo dober pevec - tenorist in po vojni sva tudi midva dolga leta sodelovala v razborskem cerkvenem pevskem zboru, ki ga je vodil Pavel Pačnik - Molak. Čeprav je imel Jože doma pri Prevalniku vso oskrbo in ljubezen, pa si je moral vendar kmalu začeti iskati zaslužek za svoje fantovske potrebe. V tistih časih je bilo najlažje najti zaslužek v Plešivskih, grofovskih gozdovih. Jože je bil priden in vešč vsakega dela na kmetiji in bi lahko dobil zaposlitev tudi drugod, saj je znal vsa tesarska in krovška dela ter izdelovati razna kmečka orodja in naprave, ki so jih takrat potrebovali na vsaki kmetiji. Pozneje se je izučil še tkanja domačega lanenega platna in sukna in je bil edini pozneje pa tudi zadnji tkalec v Razboru in širši okolici.

Tudi Jože si je želel svoj lastni dom in družino. Leta 1936 sta se poročila s spodnje Kotnikovo hčerko Terezijo, se preselila v Kotnikovo bajto in si pričela ustvarjati lastno družino. Drugo vojno so pričakali na Kočnikovi domačiji v Zgornjem Razboru. Jože je hodil na delo v gozd, Terezija pa je obdelovala malo

Kočnikovo posestvo ter vzgajala in skrbela za naraščajočo družino. Po vojni pa, ko je bila izvedena agrarna reforma, sta Jože in Terezija dobila Skobirjevo posestvo, je moral opustiti redno delo v gozdu. Posvetiti se je moral samo gruntu, ki je zaradi svoje težavnosti in obširnosti zahteval celega človeka. Pri tem so mu pridno pomagali žena in odrasajoči otroci, ki so bili vzgojeni v spoštovanju in ljubezni do staršev in drug do drugega.

Skobirjeva Terezija je bila dobra mati in žena, ki je rodila 11 otrok, tri sinove in 8 hčera. Tako veliko družino je bilo težko preživeti na strmi hribovski kmetiji, vendar pa sta skrbna starša vedno znala poskrbeti, da jim ni nikoli manjkalo kruha in potrebne obleke. Mati Terezija je naučila svoje hčerke vseh kmečkih gospodinjskih del, od peke kruha, predenja volne, pa do pletenja vseh vrst volnenih izdelkov za domačo uporabo. Danes so že vsa Skobirjeva dekleta samostojne gospodinje, in gotovo so hvaležne svoji materi, da jih je naučila starih gospodinjskih del, ki danes, žal, že povsod tonejo v pozabo.

Ko sta Jože in Terezija ostarela in postala potrebna počitka, sta posestvo prepustila svoji hčerki Danici in zetu Alojžu. Vendar pa si počitka nista privoščila, ampak sta še naprej pomagala hčerki in zetu kolikor sta

mogla, največ pa z dobrimi nasveti. Tako jima je teklo življenje mirno in zadovoljno in končno sta doživela tudi srečni dan, da sta med svojimi otroki, vnuki in sorodniki dočakala še dobrega zdravja 50 obletnico skupnega življenja. Otroci pa so se, kljub temu, da so šli za svojimi cilji po širni Koroški pokrajini, vedno radi vračali h svojim staršem pod domačo streho. Prihajali so ob vsaki priliki, posebno pa ob njihovih osebnih praznikih. Takrat se je domača hiša napolnila z njunimi potomci, otroki in vnuki ter pravnuki in vedno se je razlegala vesela pesem v zahvalu in čast staršem. Danes ju, žal, lahko biskujejo samo še na njunem zadnjem domu, na razborskem pokopališču. Skobirjevih staršev, Jožeta in Terezije se veno rad spominjam še danes kot dolgoletnih družinskih prijateljev, njega kot izkušenega in dobrega sodelavca v gozdu, pozneje pa kot uspešnega in razumnega svetovalca pri raznih gozdnih delih in opraviilih v revirju. Terezije se spominjam kot prijazen in razumne žene in matere, ki ni nikoli pustila človeka nepostrženežena od hiše.

To je zgodba o še enem človeku in njegovi družini iz naših revirjev, ki je bil v svojem času spoštovan in priljubljen pri svojih sodelavcih in predpostavljanih in si zaslužil našega spomina. ▲

## NEKI NESREČI OB ROB

MARJAN ČUJEŠ

**Ko sem v zgodnjih šestdesetih letih začel z delom gozdarskega šoferja pri Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec, so bili za voznike še lepi časi.**

Merilec in štiri delavci so skrbeli za nakladanje lesa, šofer pa je brkljal ob vozilu in včasih pri težjih hlodih tudi pomagal. Z uvedbo vrvnih dvigal je prešlo vse delo od priprave in pripenjanja tovora na šoferja. Največ delovnih invalidov je nastalo prav v tistem obdobju. Vrvna dvigala so po nekaj letih nadomestila hidravlična, ki so v rabi še danes in so iz tega vidika zelo olajšala delo, ker vsaj cepina ni treba več uporabljati, fizični napor pa zaradi čestega plezanja gor in dol pri prestavljanju vozila ni nič manjši. Ker je šofer praktično za vse delo okrog kamiona sam, je zanj nevarnost še večja, saj se je nosilnost kamiona na istih cestah povečala za trikrat. Takrat, ko smo nakladali ročno in tudi pozneje z vrvnim dvigalom je bil šofer na tleh in je lahko nadzoroval vsak premik vozila, bodisi da je popustila ročna zavora ali pa se je zaradi tresljajev izmaknila podložna cokla. Sedaj je pri teh dvigalih voznik visoko več metrov nad tlemi in je odvisen le od tehnične brezhibnosti vozila, pa od terena, na katerem kamion stoji. Če se vozilo premakne brez njegove volje, ima le malo možnosti, da se dokoplje do volana in zavor ter s tem zavaruje sebe in vozilo. Dokler si mlad in okreten, si takim situacijam še kos, pri petdesetih letih, poln revme v nogah in trdote v križu pa to ne gre več. Če nimaš sreče, ko odpove tehnika, nimaš veliko možnosti. To je bil slučaj tudi pri prvi nesreči s tragičnim izidom med gozdarskimi šoferji na Koroškem. Klanec pod cerkvico sv. Helene v Podpeci, kjer je nakladal les pokojni Ferdo Potočnik, je bil zanj usoden. Ko na takem mestu odpove tehnika, ne pomaga nobena cokla ali druga ovira pod kolesom. Vozilo in šoferja bi v takem slučaju lahko rešila le velika prisebnost in pogum merilca, če bi se nahajal blizu kabine, vendar pa bi s sunkovitim pritiskom na nožno zavoro tvegala, da še njega v kabini zdrobi nepovezan tovar.

Vemo pa, da so merilci pri sedanji pripravi lesa dovolj zaposleni že pri svojem opravilu, po navadi pa so to še delovni invalidi in bi brez ustreznega vozniškega dovoljenja nazadnje ša sami kazensko odgovarjali, če bi ostali živi.

Teh vrstic ne pišem zato, ker je bil pokojni Ferdo moj stanovski kolega in svak. Pišem zato, ker sem bil s tem delom povezan vse življenje. Spoznal sem vse faze šoferskega življenja, pozneje pa kot referent za prevoze in trak-



Ferdo Potočnik z rolbo na Smrekovcu - zanj pa zim ni več.



Razbitine kamiona v Kotu nad Prevaljami.

torske prevlake še breme odgovornosti do svojih sodelavcev. Zato o tem delu marsikaj vem in lahko tudi marsikaj povem. Nimalokrat sem tekal za vozilom, ki se je nenadoma premaknilo zaradi zlomljenega zoba na ročni zavori ali povožene cokle na razmočenem terenu. Dokler sem sam opravljal šoferski poklic, na strah pred nesrečo nisem mislil, pozneje pa, ko bi bile lahko moje odločitve za kakega sodelavca usodne, me ni več zapuščal. Doživel sem kar precej tovrstnih nesreč, prevrnjenih traktorjev in kamionov, vedno pa le z materialno škodo in srečnim izidom za strojnike in šoferje. Hvala bogu! Med tem, ko je v prejšnjem režimu šofer še imel nekaj možnosti, da nekega dela tudi ne opravi, če je smatral, da bi bilo to zanj prenevarno, pa sedanji čas tega ne dopušča, saj je dovolj

drugih, ki so kljub nevarnosti pripravljeno to storiti in neposlušneža spraviti ob kruh. Na dogajanja v gozdarstvu danes ne morem vplivati, lahko pa predstavim le svoja razmišljanja

o tem sestavljenem delu, ki se začne pri odkazilu in konča, ko je hlod dostavljen na dvorišče porabnika. Nekoč je bilo na terenu mnogo ljudi, ki so vsak po svoje skrbeli za prevlako in

Podpeca - traktor goseničar pod svojim tovorom.



pripravo lesa ob cestah. Danes je vse to le v pristojnosti delovodje in traktorista ali žičničarja. Visoke norme silijo strojnika, da se lesa čimprej znebi, ne glede na katerem odseku kamionske ceste, en delovodja, ki je največkrat tudi merilec, pa sam vsega tudi ne zmore. Šofer je primoran delati v razmerah, na katere na terenu naleti, pri tem delu pa je največkrat odvisen le od tehnične brezhibnosti vozila in sreče, ki mu pa včasih tudi obrne hrbet. Če bi bil les v Podpeci, kjer se je ponesrečil Ferdo, prevlečen 100 m naprej po cesti, se tragedija ne bi bila zgodila, saj bi nakladal na ravnini. To se je s preostalim lesom tudi zgodilo, kar pa le potrjuje moje prejšnje razmišljanje. Delo v gozdarstvu je pač vezan proces, zato lahko napaka enega ogrozi drugega. Vem, da vseh varnostnih norm na terenu nikoli ne bo mogoče doseči, ravno zato pa moramo pri svojem delu še bolj misliti na tiste, ki bi jih lahko s svojim delom spravili v nevarnost. Logar mora pri odkazilu misliti na sekača, ta s podiranjem v smeri vlake na strojnika, vsi skupaj pa na šoferja, ki mora vse pripravlj-

eno na cesti nazadnje tudi odpeljati!

Najprejšnje besede ne zvenijo le kot kritika, kajti nesreče so se in se bodo še dogajale, vsej previdnosti in zahtevani varnosti navkljub. Pogrevati strasti o krivdi, potem ko se nesreča že zgodi, je pa nesmiselno, saj to škoduje živim, mrtvemu pa ne koristi. Najlepše bi bilo, ko bi delali in živeli vedno tako, da bi lahko ob vsakem času brez dvoma v srcu pogledali vsakomur v oči. In če usoda tako nanese tudi takrat, ko je treba izreči bližnjemu sožalje. To so le moje želje, življenje pa seveda ni tako. Ves zunanji blišč ob "lepih pogrebi" ne zmanjša bolečine človeku, ki je imel pokojnika resnično rad, je pa lahko tolažba za tiste, ki ob tem notranje niso tako prizadeti.

Mojim stanovskim kolegom, ki še vedno vozijo in nakladajo les na gozdno kamionskih cestah, včasih tudi v nemogočih razmerah priporočam, naj se ob prevelikem tveganju raje odpeljejo v dolino, tudi brez tovora in s tem tvegajo, da bodo ob službo. Dokler je človek živ ima možnost, da službo še dobi, v krsti te možnosti ni več! ▲



**ZAVAROVALNICA  
M A R I B O R**

ZAVAROVALNICA MARIBOR d.d.

Podružnica SLOVENJ GRADEC

tel.: 41-591, 41-881, 41-882, fax: 41-814

**ŽIVLJENJE GRE  
NAPREJ IN  
MI Z VAMI!**

**Zavarovalnica  
z najdaljšo tradicijo  
in največ  
zavarovanci  
na Koroškem!**



**koroška banka**

Koroška banka d.d., Slovenj Gradec,  
bančna skupina Nove Ljubljanske banke

## **ZA SODOBNEJŠE IN UČINKOVITEJŠE POSLOVANJE V KOROŠKI BANKI**

### **1. Mesečno nadomestilo za vodenje tekočega računa**

V bodoče želimo v Koroški banki spodbujati uporabo vseh enostavnejših in sodobnih oblik pri poslovanju, zato smo se pri banki odločili, da za vodenje tekočega računa od aprila 2000 dalje zaračunavamo 250 tolarjev mesečno.

To nadomestilo vam omogoča:

- brezplačno izdelavo BA kartice, s katero lahko brez čekov plačujete kupljeno blago oziroma storitve,
- brezplačno 10 čekovnih blanketov mesečno; za vsak čekovni blanket nad 120 letno plačate 8,00 tolarjev,
- brezplačno uporabo avtomatskih trajnih nalogov za poravnavanje vaših mesečnih obveznosti (za plačevanje elektrike, telefona, dnevnega časopisa, RTV naročnine in drugih ponavljajočih se obveznosti) ne glede na število.
- en brezplačen mesečni izpisek o prometu; v kolikor želite prejemati dva mesečna izpiska, za drugi mesečni izpisek plačate 20,00 SIT.
- brezplačno uporabo bančnega avtomata (tako za vpogled v stanje na tekočem računu kot tudi za dvigovanje in polaganje gotovine).

Imetniki prvega (mladinskega) in študentskega računa kot doslej ne plačujejo mesečnega nadomestila. S spremembo pa po novem za vodenje tekočega računa nadomestila ne plačujejo tudi imetniki gotovinskega računa.

### **2. Prenehanje veljavnosti BA kartice**

Želimo vas opozoriti, da vaša BA kartica velja do zadnjega dneva v mesecu, ki je naveden na kartici. Nekaterim imetnikom preneha veljavnost že v mesecu marcu 2000.

Novo BA kartico lahko brez dodatnih stroškov dvignete v enoti Koroške banke, v kateri imate odprt tekoči račun.

Zahvaljujemo se vam za zaupanje iz uporabo tekočega računa Koroške bane.



**Vaša banka  
Koroška banka d.d.  
Slovenj Gradec**





STANKO JAMNIK, univ.dipl.inž.agr., vodja KSS Slovenj Gradec

**Po večletnih prizadevanjih je bil konec lanskega maja sprejet Zakon o Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije, ki naj zastopa dolgoročne interese kmetijstva, gozdarstva in ribištva tako na lokalnem, regionalnem in državnem nivoju, kot tudi v času povezovanja v mednarodne integracije.**

Po tem zakonu je zbornica organizirana kot javnopravna institucija. Podobne oblike organiziranosti kmetov so prisotne v večini evropskih držav. Po tem modelu oblikovana zbornica je ustanovljena na osnovi zakona in opravlja javna pooblastila na osnovi zakona ter je reprezentančni partner vladi. Do nje in drugih državnih ustanov in organizacij, ki se pri svojem delu srečujejo s problematiko kmetijstva, bo zbornica zastopala interese svojih članov – predvsem kmetov. Zato bodo ti, z njeno ustanovitvijo in dobrim delovanjem dobili močno organizacijo s pomočjo katere bodo lažje uveljavljali svoje interese.

Dolgoročna osnova za delovanje zbornice in reprezentativno zastopanje interesov je dovolj široka baza in stalno članstvo. Zato je v vseh podobnih modelih (gospodarska, obrtna in kmetijsko gozdarska zbornica) v večini držav v Evropi članstvo v zbornicah obvezno. Tako je predvideno tudi v našem zakonu. Obvezni člani zbornice so vsi lastniki in najemniki kmetijskih zemljišč, ki imajo najmanj 20.000 tolarjev katastrskega dohodka (približno 1,5 ha kmetijskih ali gozdnih zemljišč) in vsi, ki so pokojninsko invalidsko zavarovani kot kmetje. Obvezni člani so tudi samostojni podjetniki, ki opravljajo kmetijsko, gozdarsko ali ribiško dejavnost.

Za svoje delovanje si bo zbornica morala sama zagotavljati del potrebnih sredstev. Eden izmed pomembnih virov sredstev bo tudi obvezna članarina. Ta bo za lastnike in najemnike kmetijskih zemljišč znašala 3 % od višine katastrskega dohodka, oziroma najmanj 2.000 tolarjev. Drug pomemben vir dohodka pa predstavljajo plačila iz proračuna na osnovi pogodb za delo služb in plačila povezana z izvajanjem javnih pooblastil.

Da bo zbornica lahko kar najbolje opravljala svoje številne naloge,

bo organizirana na treh nivojih: državnem, območnem (trenutno je z zakonom predpisanih 13 območij) in na nivoju izpostavnih območnih enot. Te zajemajo obseg posamezne upravne enote, oziroma mrežo Kmetijske svetovalne službe. Po zagotovilih načrtovalcev se z organizacijo Kmetijsko gozdarske zbornice število zaposlenih v službah v kmetijstvu ne bo bistveno povečalo. Prišlo bo le do prenosa služb (svetovalne, selekcijske in dela javne gozdarske) v zbornico. Nov bo le voljen del predstavnikov, ki bo predlagal, spremljal in vrednotil programe in izvajanje dela služb in vso ostalo problematiko kmetijstva, gozdarstva in ribištva.

Po trenutno veljavni delitvi bo zbornica za naše območje organizirana v Območni enoti Slovenj Gradec in bo obsegala naslednje upravne enote: Radlje ob Dravi, Dravograd, Ravne na Koroškem, Slovenj Gradec, Velenje in Mozirje. Zbornica bo na tem območju štela 9.226 članov.

Člane zbornice bodo zastopali njihovi izvoljeni predstavniki v svetih zbornice na vseh treh nivojih. Sveti bodo sestavljeni iz izvoljenih članov lastnikov zemljišč (1. volilna skupina) in izvoljenih predstavnikov zadrug in kmetijskih organizacij (2. volilna skupina). V svet državne zbornice bodo iz vsake območne enote izvoljeni štirje predstavniki kmetov, en predstavnik zadrug in en predstavnik kmetijskih organizacij.

V skladu z zakonom morajo biti prve volitve v svet državne zbornice organizirane do 16. junija. Organizator teh volitev je država. Za pripravo volitev sta bila že kmalu po uveljavitvi zakona ustanovljena iniciativni odbor za ustanovitev zbornice z nalogo voditi postopke do delovanja zbornice in komisija za pripravo volilnega imenika. Obe komisiji sta kljub številnim težavam opravili toliko dela, da bodo volitve v državno zbornico lahko potekale 9. aprila letos. Takrat bo 177.637 volilnih upravičencev – lastnikov zemljišč izvolilo svojih 52 predstavnikov. Po ustanovitvi zbornice pa so še pred koncem leta predvidene volitve v svete območnih enot in svete izpostavnih območnih enot. Sam potek volitev in število izvoljenih predstavnikov v te organe pa bo natančneje opredelil statut Kmetijsko gozdarske zbornice, ki ga bo

moral prej sprejeti izvoljeni svet državne zbornice.

Prve volitve v svet državne zbornice bodo potekale po proporcionalnem volilnem sistemu. To pomeni, da bodo vsi člani zbornice – volilni upravičenci volili predlagane liste kandidatov iz celotnega območja (območne enote). Vsak izmed članov zbornice lahko kandidira na volitvah v svet zbornice. S svojim podpisom lahko tudi podpre listo kandidatov za volitve v svet zbornice. Predlagano listo za volitve mora namreč s svojimi podpisi podpreti najmanj 20 članov zbornice. Liste lahko predlagajo tudi druge organizacije kmetov in društva. V tem primeru je za podporo listi dovolj 10 podpisov članov zbornice. Ob vložitvi takšne liste je treba priložiti še zapisnik o delu organa, ki je določil kandidature, ter pravila po katerih je bila kandidatura določena. Predlagane liste je treba predložiti volilni komisiji

zbornice najpozneje do 15. marca 2000 do 19. ure. Posamezna predlagana lista lahko šteje največ pet kandidatov. Peti izvoljeni bo namreč nadomestni kandidat, ki bo po potrebi zamenjal katerega od štirih izvoljenih, če ta funkcije iz različnih razlogov ne bo mogel opravljati do konca mandata. S tem ukrepom se predlagatelji želijo izogniti morebitnim nadomestnim volitvam.

Po opravljenih volitvah bo imela Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije vse potrebne podlage za svoje delovanje. Od kmetov bodočih članov zbornice je odvisno, kako bodo s svojim delom in zastopanjem interesov svojega stanu izkoristili priložnost, ki jim je dana. Zato je pomembno, da so na volitvah v svete zbornice predlagani tisti kandidati, ki so vredni zaupanja kmetov in bodo resnično zastopali interese kmetov in kmetijstva v celoti. ▲

## DVE SESTRICI TEPKI

JOŽE KRAJNC

Tepke, ki dajejo dober sadjevec, so stare sorte hrušk. V naših sadovnjakih jih je le še malo. Sadjevec iz tepk pa je kvaliteten le, če jih ne tresemo na tla, tiste pa, ki same padejo pod drevo takoj pobereemo in "sprešamo". Če ležijo dalj časa na tleh postanejo mehke, pijsča iz takih hrušk pa ni kaj prida, pa tudi barve nima prave. Za dober sadjevec mora biti tudi prava klet. Najbolje je, če je kar v zemlji, brez betona, primerno hladna, vlažna in temna. ▲

*Na fotografiji sta dve tepki, ki rasteta v domačem sadovnjaku in sta bili v moji otroški dobi, to je pred 75 leti ravno takšni, kot sta še danes. Ocenjujem, da sta stari kakih 200 let. Vsako leto še obilno rodita in upam, da bosta še vrsto naslednjih let.*



Foto Jože Krajnc

# KRIŽNICE - PREHRANA IN ZDRAVILNOST

MILENA CIGLER GREGORIN, inž. agr.

## ZELJE

(*Brassica oleracea*)

Druga imena: glavnato zelje, kapus, kaps idr.

### Na splošno o zelju

Zelje prištevamo med najstarejše zdravilne rastline, pomembno pa je tudi v ljudski prehrani. Izredno so ga cenili Rimljani, poznali pa so ga že v antični Grčiji, saj so o njem pisali: Hipokrat, Pitagora je o njem celo napisal knjigo. Kislemu zelju se številni pomorščaki lahko zahvalijo, ker jih je obvaroval skorbuta, vnetja dlesni, zato je James Cook, slavni pomorščak, vzal na triletno plovbo kar 6 ton kislega zelja.

### Zdravilni deli in učinkovine

Pri zelju so uporabni listi, glava in seme. Sveže zelje vsebuje vse življensko pomembne aminokisliline: lizin, levcin, izolevcin, valin, treonin, fenilalanin in dr. V kislem zelju je 0,8 do 2,1 mg mlečne kisline/100 g, pomemben pa je tudi acetilholin. Še sedaj na zahodu na klinikah, kjer ljudi zdravijo predvsem z zdravilnimi rastlinami, redno predpisujejo v diete zelje, sveži sok, zelnico ali kislo zelje. Sicer pa z zeljem lahko zdravimo revmatske bolečine, živce, tumorje, astmo, bronhitis, želodčne in črevesne bolezni, tifus, migreno, mrzlico, jetiko, poškodbe udov, zmečkanine.

### Priprava tal

Zelje običajno sadimo maja in pobiramo oktobra. S križanjem so vrtnarji prišli do cele vrste sort, ki jih lahko sadimo v različnem času. Zgodnje hibride lahko pobiramo v 60 dneh, pozne pa tudi po 170 dneh. Kmetje najpogosteje sadijo zelje sredi junija in ga poberejo oktobra meseca.

Kapusnice, kamor spada zelje, zahtevajo strogo kolobarjenje. Tri do štiri leta jih ne smemo saditi na isto mesto. Dobre predkulture za zelje so večletne detelje, trave, žita, grah, kumare, paradižnik in zgodnji krompir. Nikakor pa niso primerne kot predkulture druge kapusnice.

Tla moramo preorati že jeseni. Na hektar podorjemo 40 ton



hlevskega gnoja. Gnoj podorjemo 30 cm globoko, oziroma odvisno od sestave tal (peščena idr.). Pri letnem oranju gnojimo manj. Ko se tla spomladi osušijo, jih za zgodnje zelje samo pobiramo, da preprečimo osuševanje.

### Uporaba v zdravilstvu in prehrani

Če zelje uporabljamo za obklade, liste najprej operemo, odstranimo zelo močno listno rebro, liste pogladimo z likalnikom ali valjarjem in damo na prizadeto mesto. Če liste najprej namakamo eno uro v olivnem olju, se močno poveča zdravilna moč, zlasti pri kožnih ekcemih, ranah in razjedah. Obkladek večkrat zamenjamo, ker sveži listi pospešujejo izločanje gnoja in drugih izločkov iz kože. Obkladek iz zelja prekrijemo z gazo in ovijemo s toplo krpo, da se list dobro prilaga koži. Tak obkladek lajša revmatske bolečine, otekle ude, migreno, glavobol, zobobol, vnetje grla, bolečo menstruacijo, žolčni napad, vnetje jeter in opekline. V ruski ljudski medicini priporočajo kuhanje listov v mleku s primešanimi otrobi, kar pomaga pri zlatenici in ekcemih. Zmečkane liste svežega zelja, pomešane z jajčnim beljakom, pokladajo na gnojne rane in zanemarjene otekline. Z večkratnim mazanjem s surovim sokom odpravljajo bradavice. Z vodo

razredčen sok priporočajo pri vnetju grla ali izgubi glasu.

Iz skuhanega zelja, otrobov in čebule naredimo topel obkladek, ki pomaga pri jetrnih boleznih, bolečinah v trebuhu in sklepih, zadrževanju vratu, išijas, lumbagu idr.

Obkladek narejen iz svežega ali kislega zelja znižuje visoko telesno temperaturo. Presni sok iz zelja je izredno dober za zdravljenje želodčnih in črevesnih čirov in ran na dvanajsterniku. Zelje je zdravilno tudi pri cirozi jeter, povzročeni z alkoholizmom, pri božjasti in slabokrvnosti.

Sok vedno pripravljamo neposredno pred pitjem, pri vnetju tankega in debelega črevesja ga pijemo 4 do 5 tednov.

Čir na želodcu zdravimo, če 40 dni pijemo eno čašo soka štirikrat na dan. Sok zelja, pomešan z lanenim oljem, je zelo učinkovit pri začetku zdravljenja jetike.

Iz rdečega zelja lahko pripravimo tudi sirup: pol litra soka pomešamo s 3 g žafrana in 1/4 l medu. To zmes skuhamo in pijemo 3 do 4 žličke na dan. Ta sirup pomaga pri zdravljenju trdovratnega kašlja.

Sveže in kislo zelje je dietna hrana pri kroničnem zaprtju, ker vlaknina poveča količino blata, ga naredi sluzastega in tako olajša iztrebljanje. Mlečna kislina, ki je v kislem zelju, preprečuje gnilobne procese v črevesju in pospešuje izločanje strupenih snovi iz organizma.

Kislo zelje čisti kri, preprečuje spahovanje in zgago, predvsem pa prezgodnje staranje, ker krepi obrambno moč organizma in podaljšuje živahnost v starostnem obdobju. Največ zelo starih ljudi živi na območju, kjer vsak dan jedo kislo zelje.

Kislo zelje je zdravilno tudi za boleznj vranice, za zlatenico, vodenico, išijas, vnetje ven, pri revmi, protinu in arteriosklerozi. Kislo zelje je primerna hrana za telesno oslabele in slabokrvne ljudi, za sladkorne bolnike, pri gripoznih obolenjih, nevrozi, glavobolih, bronhialni astmi, bronhitisu, ledvičnih kamnih idr. Enako kot kislo zelje je zdravilna tudi zelnica, ker pospešuje tek, izločanje seča, uravnava količino želodčne kisline, delovanje srca in krvnega obtoka. V ruskem ljudskem zdravilstvu priporočajo s sladkorjem pomešano zelnico, ki zdravi kašelj, razkužuje grlo in pomaga pri streznitvi po močni pijanosti.

Seme zelja pomaga pri zdravljenju nespečnosti in odpravlja gliste.

### Uporaba v prehrani

Iz svežega in kislega zelja pripravljamo solate, prikuhe, juhe, omake, pice. Iz kislega zelja spečemo zavitek, pito, naredimo musako, sarmo ali juho. Zelo so okusne zloženske iz rdečega zelja skupaj z mesom, jabolki in kostanjem.

Tako sveže kot kislo zelje pa ni priporočljivo dolgo kuhati, ker tako uničimo veliko vitaminov, v kislem zelju pa se razkroji acetilholin.

Zelje zelo dobro skuhamo v loncu na pritisk, na hitro in z malo vode, v jed iz zelja pa primešamo tretjino surovega kislega zelja.

Napačno ravnamo, če presno ali kislo zelje pregrevamo, ker tako uničimo veliko hranilnih in zdravilnih snovi.

Vsaj enkrat na teden pijmo na tešče zelnico, kislo ali presno zelje pa stisnimo v sok in ga redno pijmo, zlasti pri želodčnih težavah. Soku lahko primešamo tudi med, limonin ali korenčkov sok in tak zelenjavni sok pijemo redno. ▲

Vir: Mihaela Černe in Irena Vrhovnik: Vrtnine Kmetovalca, julij/99, Ana Ogorelec



PRAZNUJEMO

# JOŽE KRAJNC - 82 LET

LUDVIK MORI

**Večkrat se zgodi, da uredništvo ali sotrudniki Viharnika koga spregledamo, kdaj je kdo izmed nas slavil okrogli jubilej. Le pri tesnejših stikih in srečanjih pogovor nanese tudi na okrogle obletnice.**

Dolgo sem pozorno spremljal prispevke, ki jih je pisal Jože Krajnc v Kmečki glas in Viharnik, saj jih je bilo užitek brati. Na tihem sem si želel, da bi gospoda osebno srečal. Ta želja se mi je tudi izpolnila, ko je Viharnik slavil svojo 20 letnico izhajanja pri Plodru v Šentanelu. Takrat smo se srečali skoraj vsi, ki tesneje sodelujemo z Viharnikom in tedaj sem tudi osebno spoznal Jožeta. Drugič sva se srečala ob 25 letnici izhajanja Viharnika pri Dularju in takrat me je prijazno povabil, naj ga obiščem tudi na domu v Šentilju pri Mislinji. No, v lanskem poletju sem ga le obiskal in z ženo sta me prijazno sprejela. Veliko zanimivih stvari mi je povedal iz svojega dolgega in pestrega življenja, saj je že predlanskim zakoračil v deveto desetletje svojega življenja in bo letos aprila dopolnil 82 let.

Rodil se je v številni Amerškovi družini, kjer se je rodilo 14 otrok, trije izmed njih so umrli v otroštvu. Od vseh ostalih živi le še on, najmlajši Jože, ki je postal tudi naslednik manjše Amerškove domačije. Vsi ostali bratje in sestre so se raztepli po svetu in od dvajsetih nečakov je že polovica pokojnih.

Ceprav je moral v svojih otroških in mladostnih letih že trdo delati, jih kljub temu nosi v lepem spominu, saj je v prostem času sodeloval pri številnih igrah in prireditvah, ki so jih takrat organizirali mladi. Žal, pa te radosti niso trajale dolgo, saj je vse skupaj zagrenila druga svetovna vojna.

Kot rekrut je bil spomladi leta 1939 vpoklican na odsluženje vojaščine. Imel pa je to čast, da je služil v kraljevi gardi v Beogradu polni dve leti. Tik pred odsluženjem vojaščine se je začela vojna in ga z mnogimi drugimi zajela v svoj vrtinec. Tako se je še nadaljna štiri leta in pol potikal po bojiščih in ujetništvih ter se proti koncu leta 1945 ves sestradan in razcapan vrnil v svoj domači kraj, kjer ga domači skoraj niso več poznali, saj do takrat niti niso vedeli, da je še živ. O obleki, ki jo je slekel pred vojaščino, ni bilo več sledu, saj je bilo že vse iztrošeno zaradi pomanjkanja in težkih časov. Ker je bil kmečkega porekla, tudi nakaznic za tekstil ni dobil in tako je moral še dolgo hoditi v capah, ki jih je prinesel iz ujetništva. To so njegovi zelo grenki spomini.

Ker kmetija ni dajala dovolj kruha, se je kot zastopnik zaposlil pri zavarovalnici in si z delom priljučil 25 let delovne dobe. Poleg kmetovanja in službe pa je bil Jože dejaven na drugih področjih, o čemer pričajo števil-



na priznanja in diplome. Komaj sem ga pogovoril, da se je pustil fotografirati ob njih in mi potem razložil njihov pomen. Tista največja ob njem ga spominja na službo v kraljevi gardi, druga je priznanje mariborskega škofa za 20 let cerkvenega ključarstva, tretja je diploma od radia Slovenj Gradec za najboljši spis o košnjih (dosegel je tretje mesto leta 1968) in dve priznanji za delovanje v ZDUS. Vnuk je pripomnil, da jih ima še kar nekaj neuokvirjenih v predalu. Ko sem ga vprašal, kdaj mu je bilo najtežje, je rekel v vojni, ko skoraj ni imel več upanja, da bo še kdaj videl svoj ljubi domači kraj. Na vprašanje pa, kdaj mu je bilo najlepše pa je odgovoril: "V mladih letih in ko sem se vrnil domov iz vojske, pa čeprav v upostošeno domovino."

Po vojni se je sčasoma ponovno vključil v razne delovne in kulturne dejavnosti. Ob vsem tem pa je našel še čas za pisanje pesmic in črtic, ki so jih objavljali v Kmečkem glasu, v Mohorjevki in Viharniku in še kje. Še sedaj rad prime za pisalo in napiše kakšev vic ali dovtip ali kašen drug prispevek za Kmečki glas, Vzajemnost ali Viharnik. Pravi, da ima še precej neobjavljenega v predalih. Treba je tudi duhovno vaditi, da možgani ne zrvajijo.

Kljub visokim letom še vedno rad hodi na krajše sprehode v naravo ter si spotoma nabere zdravilnih zelišč, s katerimi si ohranja svoje zdravje in mu ni treba kaj dosti hoditi okrog doktorjev,

V imenu vseh, ki radi beremo njegove svari želim, da bi še veliko lepega napisal za naš Viharnik in druga glasila ter bi zdrav in čil dočakal devetdeset in več let. ▲

## LEPO MI JE

Lepo mi je,  
ko pomlad na okna potrka,  
cvetje razgrinja  
in čebelica nektar posrka.

Lepo mi je v gozdu,  
kipeča drevesa  
šepetajo moji duši v pozdrav.

Lepo mi je,  
ko gledam let ptice  
in njene poslušam  
nežne refrene.

Lepo mi je, ko življenje vsak dan  
radosti dneva deli,  
takrat se meni srce smeji  
kot prstan vtkan;  
vsak nežen trenutek je biser iskan.

Lepo mi je,  
pri srcu toplo,  
ko knjiga se moja zrcali  
kot novo rojeni otrok,  
takrat pozabljeni so vsi  
težki trenutki,  
ki pred tem so nastali.

Lepo mi je,  
da v miru živimo,  
ustvarjamo,  
se veselimo  
vsakega novega dne.

Berta RUPČIČ

Letošnjo zadnjo januarsko nedeljo so se pri Arlu na Pernicah zbrali vsi potomci, sorodniki in sosedje, da voščijo bici Mariji za visok jubilej. Čeprav njeno življenje ni bilo lahko, je še vedno bistrega duha. Kadar ji dopušča zdravje, še vedno rada sede za kolovrat in prede, ali pa plete nogavice. Vsi, ki jo poznamo ji želimo še veliko let zdravega življenja. ▲

## MARIJA GERHOLD - 80 LET

LUDVIK MORI



Foto Ludvik Mori

### Bici Mariji za 80 let

Letos januarja pri Arlu smo se zbrali, da naše bice rojstni dan in god veselo bi vsi skupaj praznovali. Dočakali ste ta visoki jubilej, Bog daj, da let zdravih in čilih živeli še veliko bi naprej. Pred 50 leti ste se v naš kraj primožili in letos bi z dedkom zlato poroko slavila. A Bog dve leti in pol prej poklical dedka v sveti je raj, le bolj redkim je dano dočakati zlate poroke jubilej. Trdo in težko je bilo vaše življenje pri tej strmi je bajti, posebno ker takrat po vojni bili težki so cajti. A ves čas je vaju ljubezen in sloga družila, vse dobro in hudo sta si vzajemno delila. V vajinem skupnem življenju sta štirim otrokom življenje podarila, jih v pridne in poštene vzgojila. Za vso vzgojo in trpljenje, vam otroci in vnuki vračajo spoštovanje. Prvega sina ste za Štefana krstili, gotovo za naslednika bajte namenili. A usoda mu je več sreče naklonila, da sta se z Modrejevo Tinko zaljubila. Že skoraj 30 let uspešno kmetujeta in tradicijo kmetovanja nadaljujeta. Srečno in veselo je bilo tudi vaše srce, ko mlad fant Toni z vašega vrta utrgal si je cvet. Popeljal je hčerko Geliko na lepo Arlovo domačijo in tu vam vnuki in pravnuki poljubčke delijo. Tudi hčerki Micka in Anica se večkrat spomnita na vas, ter ob priliki z ljubeznijo obiščeta vas. Ko sta z atom pred leti povsem onemogla, sama v bajti živeti nista več mogla. Tu pri Arlu našla sta drugi svoj dom, oba sta bila deležna skrbi in zdaj še vi, kjer hčerka Gretka za vas dan in noč skrbi. Mi vsi skupaj vam iz srca želimo, da bi čili in zdravi let 90 dočakali.

## ZLATA POROKA NA DOMAČIJI GABERŠEK

RADO JEROMEL



Foto Rado Jeromel

Ni še dolgo, kar se je končalo leto 1999, ki si ga bodo nekateri zapomnili po različnih jubilejih, ki so jih ob prehodu v leto 2000 praznovali. Takšna jubilarita sta bila tudi Franc starejši Gaberšek in Marija Marhat, poročena Gaberšek. Koncem leta 1999 sta nabrala toliko let skupnega življenja, da sta slavila zlato poroko. Častljivo obdobje skupnega vlečenja zakonskega jarma sta okronala s ponovno poroko v šmarški cerkvi.

Skupna življenska pot pa se je za zakonca Gaberšek začela v težkih povojnih časih. Franc Gaberšek starejši je kot mlad gospodar prevzel Gaberškovo domačijo in ker vsaka kmetija potrebuje tudi gospodinjjo, si je nagovoril Marhatovo Marijo. Civilna poroka je bila v Slovenj Gradcu, cerkvena pa v Šmartnem pri

Slovenj Gradcu. Franc se spominja, da je imel težave, kako priti do poročne obleke. Trgovine niso imele na zalogi narejenih oblek, zato si je moral priskrbeti blago, ga odnesti h krojaču, ki je vzel mero in sešil obleko. Blago je le s težavo dobil od trgovca Jeromla iz Dovž, ki je nekaj kvalitetnega blaga uspel skriti pred zaplembo takratne oblasti. "No, pa sva se z Marijo le nekako uspela oženiti", pravi Franc in kar milo se mu stori ob misli na tiste težke čase.

Po poroki sta mlada poprijela za delo in najprej obnovila hišo, nekoliko kasneje hlev ter nato še kozolec. Pred desetimi leti pa so postavili še eno novo hišo in dozidali hlev. Kmetija Gaberšek je dajala Francu in Mariji vsakdanji kruh. V zakonu se jima je rodilo pet

otrok. Kot je običaj, je eden izmed otrok, ki je prevzel kmetijo, dobil ime po očetu. Ostali otroci so se razkropili po svetu, le še Ivan, ki ga je usoda posadila na invalidski voziček, je ostal doma.

Franc Gaberšek starejši še vedno vozi traktor in marsikaj postori v hlevu medtem ko Marija gospodinjji vsem trem moškim, ki so doma. Franc ima še veliko energije tako za fizično delo kot novih idej za izboljšanje kmetije. "Sedaj, ko so stroji, je kar lušno delat", pravi Franc, "vendar, če stroja ne upravlja spreten strojnik, tak stroj ni izkoriščen in je naložba vanj kar vprašljiva."

Pa zaželimo zakoncema Gaberšek iz Brd, da bi v zaupanju in sreči dočakala še veliko zdravih in lepih let. ▲

## Zakonca Vera in Andrej Šnabl se bližata visokemu jubileju...

ALEŠ TACER

Čas, ta neusmiljeni spremljevalec življenja teče in se nikoli ne ustavi. Človek se komaj zave svojega obstoja in bivanja na tem svetu, že se znajde v jeseni življenja. A če se ozre nazaj po poti, ki jo je prehodil, vidi, da se mu je v vseh letih, ki so tako bliskovito poletela mimo njega, vendarle dogodilo veliko stvari. Veliko lepih, pa tudi veliko hudih. Vendar se nihče ne spominja rad hudih stvari in trpljenja, vsakdo raje posega po lepih spominih svoje preteklosti.

Na Vasi, v občini Radlje uživata svoje dni jeseni zakonca Andrej in Vera ŠNABL. Nekoliko odmaknjeno od glavne ceste, pa vendarle na ne preveč odročnem kotičku podeželja negujeta svoje malo, komaj okrog tri ha veliko posestvo. Prijazna hišica stoji na njem in prečudovit pogled se ti odpre, ko stopiš par korakov čez trato pod hišo. Oko ti zaplava proti Vuhredu, na okoliške pohorske hribe, porasle z gozdovi. Nižje spodaj se srebrikasto sveti svetli trak reke Drave in se kot kača vije navzdol po dolini. Globoko vdihneš v pljuča čisti zrak gozdov in duša vsrkava vase lepote narave.

Zakonca Šnabl se oba približujeta osemdesetim. V tej številki bi ju rad bralcem Viharnika približe predstavil, saj sem prepričan, da si to zaradi njenega neizmerno bogatega življenja tudi zaslužita.

**"Andrej, prihodnje leto boste slavili visok jubilej - dopolnili boste 80 let. Bi hoteli za bralce Viharnika malo odškrniti vrata svoje preteklosti? Radi bi malo pokukali vanjo in izvedeli kaj več o vas."**

"Ja, zakaj pa ne? Rodil sem se davnega leta 1921 na sedanjem domu, ki nosi domač naziv "Očakova kajša". Po končani osnovni šoli, ki sem jo obiskoval v Radljah, sem se leta 1936 zaposlil in pri privatnikih opravljaj razna gozdarska dela. A izbruhnila je druga svetovna vojna in vpoklicali so me v nemško vojsko. Preko Avstrije in Nemčije me je zaneslo v Francijo, kjer sem končal vojaško usposabljanje, tako imenovano



"obuko". Kot usposobljenega bolničarja so me poslali na rusko fronto, daleč proti finski meji. Iz tistih težkih dni se še danes živo spominjam določenih dogodkov."

**"Res? Verjamem vam! Če ste prerajžali pol Evrope in to še v tistih težkih, viharne dni, se je najbrž nabralo precej zanimivih dogodkov. Pa nam zaupajte katerega."**

"Katerega pa naj povem? No, bom pa kar tistega, ki mi je ostal najbolj v spominu. Na fronti so Rusi postavili veliko Hitlerjevo sliko in pod njo napisali "Menschenmörder", kar v prevodu pomeni "Morilec ljudi". Ko je njihov poveljnik to videl, je ponorel. Takoj je zahteval prostovoljce, ki naj bi sliko uničili. Med njimi sem se po službeni dolžnosti znašel kot bolničar tudi jaz. Vsi smo vedeli, ali pa vsaj sumili, da je polje okrog slike minirano; oficir, ki nas je vodil, pa je trdovratno tiščal naprej. Ko je zamajal enega izmed dveh stebrov, med katera je bila vpeta slika, je odjeknila močna eksplozija. Oficirju je mina odtrgala obe roki v komolcih. Vsi so brezglavo pobegnili, le jaz sem ostal, povezal oficirju roki in ga na hrbtu prenesel v zaledje do zdravnikov. Bilo pa je ponoči in vsi zdravniki so bilo pijani. V svoji pijani objestnosti so ranjencu porezali povoje, da bi videli, kako sem kot bolničar opravil svoje delo. Osvobojene žile so se odprle in ranjenec je v dveh minutah izkrvavel. Zdravniki so se

zavedli svoje napake, dogodek jih je nekoliko stregnil. Zažugali so mi, naj o dogodku molčim in mi za molk podarili liter ruma."

**"V vojni vihur vas je usoda premetavala po vsej Evropi. Pravzaprav ste najbrž imeli izredno srečo, da ste sploh preživeli?"**

"Leta 1944 sem bil ranjen v desno roko in premeščen nazaj v Francijo. Ta rana mi je verjetno rešila življenje, saj je padlo na fronti ogromno mojih tovarišev in prijateljev. Od tam sem si izposloval kratek dopust. Smel pa sem le do avstrijskega Graza. Ko pa sem bil enkrat že tako blizu doma, sem, ne bodi len, peš prebegnil čez mejo. Vključil sem se v partizansko vojsko in kot kurir Lackovega odreda opravljal razne naloge vse do osvoboditve."

**"Človek bi pričakoval, da ste po osvoboditvi lahko ostali doma, saj ste preživeli najhujše čase vojnih grozot v prvih linijah na fronti. A kljub temu ni bilo čisto tako?"**

"Ne, ni bilo čisto tako. Kljub temu sem moral dve leti služiti še vojsko v Novem Sadu, potem šele sem se lahko vrnil domov. Našel sem prazno hišo, oče je umrl med vojno v Dachau, mama pa od vsega hudega ugasnila leta 1945. Tako sem pri šestindvajsetih letih naenkrat postal mlad gospodar na teh nekaj kvadratnih metrih. Ostal sem zvest gozdom in pri Gozdnem gospodarstvu v Radljah

hodil v službo vse do leta 1980, ko sem se upokojil s polno delovno dobo."

**Vera in Andrej sta predlanski slavila petdeset let skupnega življenja...**

Andrejeva zvesta življenjska spremljevalka in sopotnica Vera je le tri leta mlajša. Rojena je bila v Trobljah pri Slovenj Gradcu. Kot dvajsetletno dekle se je zaposlila v Kmetijski zadrugi na Vasi. Spoznala je mladega Andreja in po štirih letih službe sta se leta 1948 poročila. Vera se je preselila na njegov dom, k "Očakovi kajši". Medtem, ko je Andrej hodil v službo, je sama skrbela za gospodarstvo, gospodinjstvo in vsa druga hišna opravila. Do pred nekaj leti je v hlevu vedno mukala kravica ali teliček, v zajčniku so skakljali mladi zajčki, pod hišo pa so se pasle kokoši. Vera je bila izvrstna kuharica, velikokrat je kuhala na ohceti, sedminah in ob raznih prireditvah. Ko sem jo vprašal, koliko takšni večerov in noči se ji je v življenju nabralo, je samo odmahnila z roko in me hudomušno pogledala.

"Nisem štela," je bila kratka in se nasmehnila. "Pa kaj bi tisto, o meni ni treba veliko pisati."

Takšna je Vera. Skromna žena z velikim srcem in pridnimi rokami. In ni ji preveč pogodu, če se govori ali piše o njej... Bila je glavna kuharica tudi na moji poroki. Moram priznati, še danes se spominjam tistih zapeljivo dišečih jedi... Danes se Andrej in Vera ne zmoreta več ukvarjati z gospodarstvom, prepustila sta ga mladim. Oba sta že opešala, Vera je pred tremi leti zadela celo možganska kap. Z veliko truda in železne volje se je dokopala do tega, da danes lahko ponovno hodi. A desna roka je ne uboga in tudi govori bolj težko. In Andrej, ki je prejšnja leta ob zimskih večerih tako rad zahajal k nam, sosedom, igrati karte, se zdaj raje drži bolj doma. Noge ga izdajajo, težko gre v hrib, tudi pljuča niso več tista, kot so bila nekoč...

Ko sem prišel na obisk, sta Andrej in Vera družno sedela za mizo in gledala TV nadaljevanko. Razveselila sta se me, saj se že dolgo nismo videli. Malo smo pokramljali in obudili spomine. Ko sem odhajal, pa sta se spet zamaknila v svet na ekranu. V svet, ki se je v zadnjih desetletjih toliko spremenil, da kar ne moreta verjeti...

Vera in Andrej! Želimo vama še veliko lepega, največ pa zdravja. Tega najbolj potrebujeta, vse drugo bo nekako že šlo. Šlo bo, predvsem zato, ker se imata rada in sta drug drugemu v oporo, v pomoč in tolažbo. To pa vama nedvomno največ pomeni. ▲

# JUBILEJNIH 80 LET ANGELE TOPLER

ALEŠ TACER

Ni veliko ljudi, ki jim je dano kljub visoki starosti v polni meri živeti in uživati življenje. Ljudi, ki so nenehno v gibanju in hočejo vsak prosti trenutek izkoristiti za izpolnjevanje drobnih želja, svojih in svojih domačih. Ena izmed takih je prav gotovo Angela TOPLER, ki je v začetku druge polovice letošnjega svečana praznovala visok jubilej - osemdeseti rojstni dan.

Angelo poznam že kar nekaj časa, saj sva dolgo živela v istem kraju, na Vasi. V takšnem majhnem kraju pa se ljudje med seboj poznajo, živijo, dihajo in utripajo kot ena velika skupna družina. Oglasil sem se torej ob njenem velikem osebnem prazniku pri njej doma. To pa je Pod Gradom v Radljah.

**"Gospa Angela, ko vas takole pogledam pri vaših letih, imam občutek, da vam je bilo celo življenje postlano z rožicami. Saj izgledate precej mlajši, kot ste v resnici, pa tudi vaše živahne kretnje v izrazu in govoru ne dajejo slutiti osmih križev. A glede moje prve trditve vem, da se motim. Vaša mlada leta so bila kar precej razburkana in življenje vam ni nič kaj preveč prizanašalo?"**

"Ni mi prizanašalo, res ne. Pa komu sploh je v tistih časih? Dandanes si mladi težko predstavljajo, kako je bilo nekdanj. Sicer pa ni čudno, vlak časa sopiha neustavljivo dalje in življenje teče za njim. In tako se vsak človek počasi bliža svoji izstopni postaji..."

**"Pustiva te turobne misli, gospa Angela. Pomembno je, da ste dočakali osemdesetletnico in da ste še vedno čili in zdravi. Bi hoteli na kratko obuditi svoje spomine in jih strniti za bralce Viharnika?"**

"No, torej. Rojena sem bila leta 1920, kar menda ni težko izračunati. Na svet sem prirojala pri Zgornjem Sabodinu na Vasi. V osnovno šolo sem capljala na Remšnik. Potem sem ostala doma na kmetiji in pomagala starešem pri vsakodnevnih opravilih. Dela res ni nikoli zmanjkalo. Nekoč sem spoznala na domačem šopinanju koruze mladega fanta



Babica Angela s svojo vnukinjo pred nekaj leti...

Lojzeta. Sedel je tam na krušni peči in tako milo pogledoval proti meni, da mi je kar takoj zmešal glavo. Leta 1947 sva se vzela, s svojim bornim imetjem sem se preselila na njegovo kmetijo pri Keburu. To kmetijo, visoko v hribih, čisto blizu državne meje, je dobil mož od takratne AGRARNE. A bile so le strme njive in senožeti, brez gozda, ki je takrat prinašal glavni vir dohodka na kmetije. Zato sva se leta 1954 z možem spet preselila nazaj k Sabodinu, v majhno in skromno kočico. Lojze je od tod hodil v službo, najprej k privatnemu tesarju Alojzu Erjavcu, po šestih letih pa je dobil delo v Tovarni industrijske opreme Stroj v Radljah ob Dravi. Jaz pa sem ostajala doma in skrbela za tisoč vsakodnevnih opravil v hiši in okoli nje. Veliko sem hodila pomagat sosedom, marsikaj je bilo treba odslužiti, tudi vsak liter mleka, ki smo ga dobivali. Lojze je težko hodil v oddaljen kraj v službo, pozimi je prezebal na starem mopedu, ali pa peš gazil vsako jutro navsezgodaj v dolino. Iskala sva stanovanje v Radljah in leta 1970 se nama je nasmehnila sreča. Odkupila sva staro hišo v bregu, nekoliko dvignjeno nad mestom Radlje. V

štirih letih sva jo podrla in postavila novo. Odlej živim tukaj z možem in družino sina Danila." **"Iz vsega, kar ste povedali, lahko sklepamo, da je bila vaša mladost vse prej kot rožnata. A prebijali ste se naprej, z neverjetno voljo in trdno vztrajnostjo. Najbrž pa je bilo v tistih letih življenje nasploh precej trdo?"**

"Res je. A časi so bili takšni in nikomur niti na misel ni prišlo, da bi moralo biti kaj drugače. Sama sem veliko pomagala kmetom v okolici, največ pa sem delala na domači kmetiji pri bratu Ivanu. Drugega brata, Peter je bil, je pobrala vojna. Po letih prisilnega dela v žsterntalu', današnjih Brežicah se je pridružil partizanom. Ni se več vrnil. Brat Ivan pa je bil nasilno mobiliziran v nemško vojsko, bil ranjen in se po vojni vrnil domov na kmetijo. Ja, hudi in težki časi so bili takrat." **"Težki, a tudi lepi?"**

Angeline oči so bile odsotne. Njen duh se je preselil v minule spomine...

"Ja, kljub temu je bilo tudi žlušno'. Prava nostalgija me prime, ko se spomnim, kaj vse smo mladi takrat počeli. Po

večerih smo se družili na vasi, prepevali in se zabavali. Nismo poznali televizije, tudi v kino nismo hodili. So pa bila zato razna kmečka družabna opravila. Tako smo se večkrat ob večerih srečevali, enkrat pri tem, drugič pri drugem kmetu. Najbolj zanimivo je bilo vsekakor ličkanje koruze, šopinanje. Na takšnih skupnih večerih se je zgodilo marsikaj, vnelo se je marsikatero srce in tudi spočelo se je kaj."

**"Oja, to vam pa rad verjamem. Kako pa danes preživljate svoje tretje obdobje, jesen svojega življenja? Vam je kdaj morda dolgčas?"**

"Moram priznati, da preživljam lepo starost. Domači me imajo radi, rada pa imam tudi jaz njih. Najrajši pa imam seveda svoji vnukinji Tanjo (19 let) in Suzano (15 let). Z možem živiva umirjeno življenje, brkljava vsak po svoje; on okoli hiše, jaz v njej. Zvečer sedeva in si ogledava malo televizijski program. Sama zelo rada obiskujem svoje prijateljice. Dobimo se na klepetu ob kavi, zdaj pri eni, pa spet pri drugi. Zelo rada tudi kaj preberem, še danes brez očal, če je treba. Tako mi ni nikoli dolgčas."

Mož Lojze je sedel za mizo in na njegovih ustnicah je lebdel značilen smehljaj. Nikoli ga še nisem videl slabe volje. Vzravnano je sedel tamkaj in kdaj pa kdaj pokimal z glavo. Potem mi je pravil svoje partizanske zgodbe, ki so kar vrele iz njegovih spominov. Toliko jih je in tako zanimive so, da sem mu obljubil, da še kdaj pridem. Skupaj jih bova spet podoživela in jih zapisala na papir. Zakaj bi utonile v pozabo?

Zunaj se je zvečerilo, tema je legla na zemljo in pod nami se je prižgalo na stotine luči. Kar nerad sem vstal in se poslovil. Prijetno in domače sem se počutil, v duhu sem sledil mislim gospe Angele. Mislim, ki so romale desetletja nazaj, v njena mladostna leta.

**Kaj naj vam zaželim, gospa Angela? Da bi imeli vsega v izobilju in da bi znali še naprej uživati umirjeno starostne dni. Pa veliko tistih drobnih sreč, ki vas vedno znova in znova razveselijo...** ▲

LJUDJE

IN

DOGODKI

## FRANC PLESEC NEPREMAGLJIV TUDI NA MEDNARODNIH ZIMSKIH GOZDARSKIH ŠPORTNIH IGRAH

FILIP LESKOVEC, univ.dipl.inž.gozdarstva, Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

**V Kranjski Gori smo se 11. in 12. februarja letos že osmič srečali gozdarji na zimskih športnih igrah Alpe - Adria in dva dni merili moči v različnih smučarskih disciplinah.**

Drugega dne tekmovanja, ko sta bila na sporedu veleslalom in smučarski tek, smo se udeležili tudi gozdarji Koroškega gozdarskega društva Franc Plesec, Zdravko Miklašič, Hinko Andrejč in Filip Leskovec. V veleslalomu smo se v treh starostnih kategorijah pomerili gozdarji z Južne Tirolske, iz Benečije, Furlanije, Hrvaške, avstrijske Koroške in več slovenskih gozdarskih društev. Organizatorji so odlično pripravili proge v Podkorenu in poskrbeli za prijetno počutje več kot 100 udeležencev.

Franc Plesec, upokojeni gozdar sekač iz Črne na Koroškem, odličen smučar, ki pobira prva mesta na številnih tekmovanjih, je z odlično vožnjo in prvim mestom v kategoriji moških nad 45 let odločilno pripomogel k ekipni zmagi Slovenije.

Uspešno smo naše društvo zastopali tudi ostali udeleženci veleslalomu in Hinko Andrejč, ki je tekmoval v tekih.

Razglasitev rezultatov in podelitev priznanj ter praktičnih nagrad je bila pri okrepčevalnici Pehta pod smučiščem. Poleg uspešnega nastopa posameznikov smo bili še posebej veseli ekipne zmage Slovenije.

Drugo mesto je pripadlo gozdarjem iz Furlanije, sledile pa so avstrijska Koroška, Benečija, Južna Tirolska in Hrvaška.

Prepričani smo, da bomo skupaj s Francem uspešni tudi na naslednjih igrah, ko bodo organizatorji gozdarji z avstrijske Koroške. Ker ima Koroško gozdarsko društvo veliko dobrih smučarjev in smučark, pričakujemo, da bo naše zastopstvo številčnejše, kot je bilo letos. ▲

1. Naša veleslalomski ekipa
2. Slovenski gozdarji smo bili najboljši
3. Franc Plesec na zmagovalnih stopničkah



## NOVA OBLEKA TUDI STARO BAJTO SPREMENI

JOŽE KRAJNC

Na podeželju se mnogi odločajo za gradnjo nove hiše, stare, ki bi še vzdržale stoletje, pa podirajo. S tem spreminjajo našo pokrajino in vasi se večajo. Le redki so, ki staro rojstno hišo obnovijo in ohranijo. Eden takšnih pa je moj sosed Jože Pačnik. Zgradil si je novo hišo, staro pa je obnovil. Zamenjal je okna, da se skladajo z zunanjsjito nove hiše, lepo je uredil notranjost, da je sedaj prijetna za bivanje. Sedaj pravi, da mu je tako všeč, da bo živel kar v stari hiši. Tudi meni je všeč, ker me spominja na številne srečne družine, ki so nekoč prebivale v takih hišah.

Pačnikova stara hiša je dober primer, kako lahko staro hišo obnovimo, lahko bi rekli na novo preoblečemo in jo ohranimo. Našo smo morali podreti, ker je že razpadala. Žal mi je za vsako hišo, ki je še v dobrem stanju in vidim, da jo ljudje podirajo. ▲



Foto: Jože Krajnc



Foto Franc Jurač

## PET METROV DOLGA TORTA

FRANC JURAČ

Ko je Jože Mrzdovnik iz Mislinjske Dobrave praznoval Abrahama, mu je soseda Ivica Spolšek spekla kar pet metrov dolgo torto, na njej pa je ponazorila njegov življenjepis.

Za torto je porabila 230 jajc, dvet kilogramov moke ter prav toliko sladkorja. Uporabila pa je tudi veliko masla in drugih sestavin, ki spadajo h torti. Delala jo je kar tri dni. ▲

## IZ RODA V ROD ŽGEJO APNO

FRANC JURAČ

Na Goleževi kmetiji v Vitanju so žgali in prodajali apno že prejšnji rodovi, danes pa je to tudi dopolnilni vir dohodka na kmetiji. Vsako leto pripravijo po dve apnenici, kjer pridelajo okoli desetisoč kilogramov apna. Gospodar Anton Ravnak in njegov sin Anton nato žgano apno prodajata v kosih ali gašeno v kantah. Te dni so na Goleževi kmetiji prižgali prvo apnenico letos. ▲



Foto Franc Jurač

## LOVSKA RAZSTAVA V DOLIČU

FRANC JURAČ

Lovska družin Dolič je v tamkajšnji dvorani osnovne šole pripravila osmo lovsko razstavo slovenjegraškega lovskogojitvenega bazena. Na razstavi so sodelovale lovske družine Slovenj gradec, Golavabuka, Dolič, Podgorje, Gradišče in Mislinja. Na razstavi so prikazali večletni odstrel divjadi. Ob tem so lovci poslušali predavanje o lovski etiki. ▲



Foto Franc Jurač



Našo dopisnico Mihaelao Lenart že dolgo poznamo, saj večkrat popestri vsebino Viharnika s kakšnim svojim prispevkom. Manj pa poznamo Mihaelo kot slikarko, zato nam tokrat predstavlja nekaj svojih slikarskih del. Vseh njenih slik se je nabralo že kakšnih 100. V glavnem uporablja tempera tehniko, delala pa je tudi že z oljnimi barvami, največkrat na lesu ali steklu.

Svoja prva dela je začela poklanjati sorodnikom in tam so jih videli še njihovi znanci in prijatelji. Začeli so se zanimati zanje in povpraševanje po njenih slikarskih delih je naraščalo. Odnegli so jih po vsej Sloveniji, pa tudi v druge države: Holandijo, Nemčijo, Švico, Avstrijo in celo čez lužo v Čikago.

Svoja prva dela je razstavila v Radušah leta 1975, nato 1980 v Razboru, leta 1990 kar dvakrat v Podgorju, 1995 v Rogoški Slatini in 1997 v Slovenj Gradcu.

Poleg slikarskih del rada opremi in okraši razne stvari za posebne priložnosti kot so ukrivljene palice za abrahamovce, stenske ure za darila, kozarce. Letos za novo leto je okrasila kar 260 buteljk, izdeluje pa tudi razne okrasne predmete kot so broške, ogrlice in drugo. Poskusila se je tudi že z ilustracijami, ki so jih objavili v Kmečkem glasu in Brazdah, s svojimi risbicami pa je opremila tudi pesniško zbirko Ivana Hamuna.

Naj ji čopič še dolgo meša barve. ▲



## MIHAELA SLIKARKA

IDA ROBNIK



Foto Ida Robnik



ATA

Nikoli nisva skupaj sedela v gostilni,  
tam si večinoma sedel sam.

Z kalnimi, motnimi svetloplavimi očmi  
si me gledal kot sanjsko figuro,  
ko sem te prišla pozdravit  
po prihodu v svojo vas.

Ata, ali ti je alkohol zameglil razum,  
da sem jaz, tvoj otrok, stala pred tabo  
kot kup nesreče,

ali je bil tako daleč tisti čas, ko si tolkel  
po potplatih čevljev in hvalil moje otroške čačke.

Ata, samo kilometer je bil vmes,  
kaj si pozabil na najino prijateljstvo,  
ko sem pravilno izpisala besedo in si rekel:

"Glej jo, glej! Glej ga čuka!"

in sedaj ne veš, kaj naj mi rečeš in stojiva si nasproti.

V glavi mi še vedno razbija enakomerno  
zabijanje "cvekov" v podplate,  
cveki niso bili nič krivi za tvoje neuspešno  
življenje, ali je sploh treba iskati krivdo,  
zabijal si jih enakomerno  
in morda so se ti "cveki" spremenili v moje stihe,  
kajti večno je najino prijateljstvo in  
tale tvoja kreatura, to nisi ti, ti si bil  
tu na čevljarskem stolčku, ko ti je še  
luč sijala iz oči in je meni sijala  
v življenje.

Ata, hvala ti za to luč.

Milena CIGLER GREGORIN

## DVAJSET LET FANTOV IZ GRAŠKE GORE

FRANC JURAČ

Pisalo se je leto 1980, ko so se na Graški gori nad Velenjem zbrali fantje z namenom, da nadaljujejo tradicijo svojih staršev in ohranijo stare običaje in šege, posebno koledovanje. Tako so ob praznikih kot so novo leto, svečnica, trije kralji, prihajali na domove in z lepo pesmijo prinašali srečo in veselje.

V dvorani šmiklavške šole pa so pred dnevi praznvali svoj dvajsetletni jubilej. Na več kot triurni koncert so povabili ansambel TRS iz Sicke, ansambel Simona Plazla iz Graške gore, Postavkova dekleta iz Podgorja, moški pevski zbor iz Šmartna pri Slovenj Gradcu in kvartet SVIT iz Bevc pri Velenju. Na jubilejni koncert graškogorskih fantov pa je prišla tudi domačinka Jerca Marzel, ki je še posebej popestrila praznovanje. ▲

Fantje iz Graške gore: Jože Rožanc, Ivan Strgar, Marjan Rožanc, Drago Plazl in Jože Mirkac ob torti zvezde repatice.



Foto Franc Jurac



\* 1927  
+ 2000

### IGNAC NAGLIČ

Ta svet si zapustil nam, oče predragi,  
pustil si na zemlji vse drage in dom.  
Končal si življenje, končal si trpljenje,  
počivati odhajaš zdaj v zemlje objem.  
Od nas se poslavljaš, nas zadnjič pozdravljaš  
in kličeš tu z groba še zadnjič v pozdrav.  
Oj zbogom prijatelj, oj zbogom domači,  
ne vidimo nikdar na zemlji se več.

Z belo odejo so prekrita polja in travniki, a v črmino se je zavila domačija pri Čučiju na Šentvidu, ko je v petek zaključil svojo življensko pot Ignac naglič, rojen 29. julija 1927.

Ignac je preživljal svoja otroška in mlada leta doma. Ko je prerasel šolske klopi, je napačila druga svetovna vojna. Poln mladostnega razpoloženja je zavil med partizane.

Ze rosno mlad se je navajal na težka kmečka dela in vzljubil zemljo, naravo in živali, predvsem konje. Ko pa je med vojno padel oče, je za njim prevzel kmetijo in pomagal mami pri delu.

Za svojo življensko sopotnico si je izbral Marijo in jo leta 1960 popeljal pred altar. Istega leta sta bila rojena sinova Ignac in Stanko, ki je umrl. Ustvarili so toplo družinsko ognjišče in vanj sprejeli še Viktorja, Toneta, Marjano in Štefana. Družino so obvezale nove skrbi in Čučijevi so s pridnostjo zmogli preskrbeti vse.

Življenje je teklo svojo pot in hiša je dobila nov videz. Ko so odrasčali otroci in tudi življenje postajalo lažje. Otroci so si kasneje ustvarili svoje družine, še vedno pa se radi vračajo domov, posebno vnuki: Janja, Zlatko, Darja, Karmen in Valerija. Z očetom in mamo je doma ostal sin Viktor z ženo Angelco in sinom Kristjanom. Tako Čučijeva kmetija ne bo ostala prazna in osamljena. Na njej se poraja nov rod mlajših.

Kot mora kloniti vsako drevo, je usoda presekal nit življenja tudi Ignacu. Njegovo izmučeno telo naj mirno počiva v slovski zemlji, kateri je podaril vse svoje življenje in moči, gozdovi pa naj mu tiho pojo svojo pesem.

Rupert KRAJNC



\* 1956  
+ 1999

### MARIJA MODREJ

Žalostni smo,  
ker smo jo izgubili,  
hvaležni Bogu,  
ker smo jo imeli.

Prav v dneh okrog praznovanja praznika žen v letu 1999 je bilo, ko smo v Črni zvedeli, da je konec nekega upanja; da so vse glasno in tiho izražene želje zaman, da so tudi ljubezen, prošnje, solze preslabe v krutem, neenakovrednem boju z boleznijo in da je Modrejeva Marička klonila.

S samo njej svojstveno delovno vnemo, z včasih že prevelikim delovnim žarom, z velikim znanjem, predvsem pa s svojo človečnostjo je na gozdarskem obratu pustila svoj pečat. Bila je in ostala simbol dobrote, pridnosti, dobre volje; predvsem pa je bila naša tolažnica.

Dostikrat se šele po določenem času zaveš, koliko ti je umrla oseba pomenila. Predvsem od bližine, zaupanja je odvisno, koliko časa mora preteči, da se zacelijo rane.

Res je; smrt konča vsako življenje, pokojnikovo delo pa ostaja. In tu nam je veliko ostalo; ostali so nam lepi spomini na skupna delovna leta, topli človeški odnos, dobro srce in na njeno pripravljenost pomagati. Dostikrat je v življenju tako, da gorje ne pride samo. Prav v teh dneh je tistim, ki za Maričko najbolj žalujejo, umrla še mama, bica. Za njih bo to še ena grenka življenska preizkušnja na globokih, nezaceljenih življenjskih ranah.

Sodelavci



\* 1917  
+ 2000

### MARIJA HAFNER

Minilo je že več kot dvajset let, ko sem kot študent gozdarstva prvič stopil v prijetno hišo na nekdanjem posestvu Majerhof v neposredni bližini Starega gradu nad Radljami. V nekdanji gozdarski koči so si uredili prijetno domovanje Hafnerjevi. V lepo negovane bližnje gozdove so in še radi zahajajo pod vodstvom gozdarskih profesorjev in domačih gozdarjev študentje gozdarstva in drugi ljubitelji narave. Zelo radi pa zaidejo tudi na Hafnerjevo malo domačijo. Pri Hafnerjevih je vsak dobrodošel. Veliko zanimivosti iz gozdarskega življenja izvemo od gozdarskega upokojenca in moža Marije Hafner. Gospa Marija je bila zelo prijetna gospodinja, ki se je razveselila vsakega gosta in mu prijazno postregla. Tudi zadnja leta je kljub prikriti bolezni in bolečinam s prijetnim nasmeškom in toplo besedo pogostokrat omenjala, da v življenju ni nič hudega.

Ceprav se mi je zdela bica Marija Hafner skromna in bolj redkobesedna, mi je rada po delih povedala svojo življensko zgodbo, dopolnil pa jo je njen mož Franc.

Marija Hafner, rojena Potočnik je privekala na svet 20. oktobra 1917 leta. Doma je bila pod Peco v zaselku Smelc v bližini Črne. Mladost je preživljala v rudarski družini. Njen oče je bil rudar, mati pa gospodinja. Tudi Marija je postala zelo mlada gospodinja. Pred 62 leti je prišel iz Gorenjske v Črno mlad gozdar Franc in prevzel v Koprivni revir pod Olševo. Prevzela pa ga je tudi Potočnikva Marija in hitro sta se vzela. Skupni dom sta pričela ustvarjati v Koprivni, v najem sta vzela od kmeta Lipolda manjšo hišo pri Palčniku in se za nekaj časa preselila na strmo kmetijo pri Kosu pod Olševo. Deset let pa so Hafnerji preživeli v logarnici na Pudgarskem.

Že v mladosti je bila Marija pridna in samostojna, te življenske vrline pa je negovala tudi skozi vse svoje življenje. Bila je skrbna mati in žena. Rodila je šest otrok, štiri hčere in dva sinova. Poskrbela je za vse, da so prišli do kruha. Oba sinova sta tudi gozdarja. Leta, ko so otroci pričeli odrasčati in se osamosvajati, pa je Marija preživljala z možem nad Radljami. Triinštirideset let sta spletala in dopolnjevala svoje družinsko gnezdo v zavetju radelskih gozdov. Dvainšestdeset let sta preživela Marija in Franc skupaj. Bolezen je prekinila njun skupni življenjski tok. Mariji Hafner se je ustavilo srce 2. februarja letos v 83 letu starosti. Pogrešali jo bodo vsi domači, še posebno pa njen 89 letni mož Franc. Pa tudi mnogi gozdarji s Koroške in drugod jo bodo ohranili v lepem spominu. Bila je prava gozdarska mati!

Gorazd MLINŠEK



### V SPOMIN

### MARIJI BOŽANK

27. aprila mineva 1 leto, od kar si za vedno odšla od nas, naša draga žena, mama in babica.

Hvala vsem, ki stojite ob njenem grobu in ji prižigate sveče.

Z bolečino v srcu vsi njeni!

Ce bi solza te zbudila,  
te ne bi nikdar črna zemlja krila,  
odšla si tiho, brez slovesa,  
dobrota tvojega srca  
nikdar ne bo pozabljena.



\* 1911  
+ 2000

### TEREZIJA TRIPLAT

Mama je bila naša prva beseda, naš dom, naša sreča. V naši nebogljenosti nas je ljubila, se za nas darovala. Koliko skrbi in žrtev je bilo potrebnih, da je toliko Visoških otrok zraslo in moglo poskrbeti za samega sebe. Koliko pleničk, srajčk, oblekic je bilo treba preprati v poznih večernih urah brez pralnega stroja. Roke utrjene od celodnevne dela na kmetiji, so žulile in žulile blago, srce pa je prisluškovalo speči družini, a volja in optimizem, sta pokojni Visočnikovi mami pomagala, da je zjutraj sonce božalo lepo oprana oblačila in zopet se je začel delovni dan, v njej je bila moč, ki se ni mogla zgubiti brez sledu. 65 let se je razdajala Visočnikovini, v dobrem in slabem ji je bila zvesta, pridnih rok so na njej ostale sledi.

Njena življenska pot se je pričela z rojstvom 3. 10. 1911 pri Kolarju v Podgorju kot najstarejša med 8. otroki. Že rana mladost je zahtevala njeno delavnost. Šola v Podgorju ji je širila izobrazbeno obzorje. Zelo rada bi se šla kaj učiti, a morala je po končani šoli ostati doma za delo. Le 6. mesečni kuharski tečaj v Šmartnem ji je bil omogočen obiskovanja. 12. 2. 1935 se je Terezija poročila z Visoškim Ivanom, a le 9 let ji je življenje naklonilo živeti z njim. Druga svetovna vojna je tudi Visočnikove potegnila v svoj vrtinec in jih postavila pred hude preizkušnje. Visočnikovi so tudi bili med tistimi zanesljivimi dobrimi ljudmi, pri katerih so partizani brez skrbi ponoči poprosili za hrano, zavetišče, obveščanje. To so bili domovi, kjer so bile osnovne postojanke osvobodilnega boja. Bilo je potrebno imeti enako mero hrabrosti, dobre in poštenosti kakor za vsa večja pomembna vojna dejanja. Izdajstvo je bilo vzrok, da je njen mož omahnil v smrt 1944 leta. Pustil je pokojno Terezijo samo s štirimi otroki, ki so se poslej morali skrivati pri dobrih ljudeh. Vse vojne grozote, predvsem pa izguba moža in dveh sinov, so na njeno srce in dušo natrosili obilo prahu, ki jo je razjedal in boled.

Posestvo je potrebovalo moško silo in gospodarja, saj sama z otroki ni bila kos vsemu, zato se je odločila za ponovno poroko z ovdovelim Ivanom Triplatom – Krivonogovim iz Razborja. V družino je pripeljal štiri otroke, katerim je bila tudi dobra druga mati, pridružili pa sta se jim še dve hčerki Trezika in Jožica. Vse je vzgajala v poštene in delovne ljudi, jim omogočala več izobrazbe, kot je je bila sama deležna. Leta 1968 ji je usoda vzela še drugega moža. Otroci so odrasčali, si ustvarjali družine in izletavali iz toplega gnezda v svet. Jesen življenja so ji popestrili in polepsali vnuki. Leta 1976 je prevzela kmetijo hčerka Jožica z možem Tonetom Skrivarnikom in prevzela breme gospodarjenja na svoja rame. Pokojnica si je lažje privoščila obiskovanje zdravilišč, branje, ki ji je bilo že od nekdaj pri srcu, zelo pa je bila vesela vselitve v novo hišo leta 1989. Trije vnuki v njej so ji izkazovali vso ljubezen in pozornost, seveda so jo obiskovali še vedno vsi tisti, ki jim je bila dobra mati, bica in tašča. Vračali so ji ljubezen.

Življenski napori in žalosti, ki jim je Terezija bila izpostavljena, so jo vedno bolj onesposabljali za normalno življenje. Tudi zdravje ji je vedno manj služilo in jo leta 1996 priklenilo na posteljo in je postala popolnoma odvisna od svojih domačih. V njeni bolezni je dozorevala in se plemenitila vsa družina ter ji v obilni meri vračala dobroto. Bolnik jim je bil prva skrb. Topla naklonjenost ljudi, ki ga imajo radi, je najboljše zdravilo, ki šele omogoči učinkovitost vseh drugih zdravil.

Ker se jim Visoška mama sama ni bila sposobna zahvaliti za vso skrbno nego, skrbno hranjenje, prečute noči, drobne pozornosti, skrb za zdravljenje, prevožene poti okrog zdravnikov, se jaz v njenem imenu zahvalim hčerki Jožici, zetu Tonetu, vnukom Mateju, Boštjanu, Aniti in vsem ostalim dragim njenim, ki so Tereziji lajšali boleč in enoličen vsakdan in ji s tem podaljševali bivanje med njimi.

Vsem nam je težko, da ji življenje ni naklonilo več lepih in srečnih časov. Če bi ji morali pisati karakteristiko, bi morali vanjo zapisati: delovna, zgarana kmečka žena in mati z veliko začetnico.

Sedaj so se pridne delovne roke sklenile v večni počitek. Umirile so se. Zaslužile so si ta počitek, saj so celo življenje delale le dobra dela za Visoški rod.

Anica Meh



\* 1923  
+ 2000

### STANKO PERUŠ

Kam odhajáš oče dragi, kliče žalostno srce.  
Zbogom nisi nam izrekel, podal tudi nisi nam roke.  
Kakor lilija na polju, bil si v hiši zlohtni cvet,  
toda hitro so iztekle nade tvojih zemeljskih se let.

Spet je preko polj, travnikov in gozdov zadonel žalostni glas naših zvonov in kot blisk se je raznesla vest, da Kolarjevega očeta ni več med nami, da je odšel tja, kjer ni trpljenja, gorja in bolečin, pa tudi vrnitve ne. Ostala nam bosta le spomin in spoznanje, da ga ne bo nikoli več in da ne bomo več srečevali veselega in znanega obraza, ki je bil takorekoč še včeraj med nami. Za sabo pušča žalostna in potrta srca svojih najbližjih. In ob takšnem dogodku se misli nehote vrnejo v preteklost in v spomin se vračajo mladostna leta.

Stanko se je rodil 1. aprila 1923 na Šentvidu pri Kolarju kot najmlajši kmečki sin izmed devetih otrok. Poleg guljenja šolskih klopi v Vuhredu so mu otroška leta minevala na paši, pri delu na polju in v gozdu. Za igro in razvedrilo je bilo le malo časa. Ko pa je bilo mogoče, sta veselo zapela harmonika in klarinet, s katerim si je krajšal dobre, pa tudi preganjal slabe trenutke življenja. Rad je bil v veseli družbi, harmonika in pesem pa sta mu bili zvesti spremljevalki.

Druga svetovna vojna mu ni prizanesla in potegnila ga je v vojni metež. Osemnajstletni mladenič je bil prisilno mobiliziran v nemško vojsko. Moral je na pot v tujino, trpet in staviti življenje za tuje interese. Bil je daleč od rodnega doma na ruski fronti in v Italiji. Bilo je nešteto prehojenih kilometrov v mrazu, dežju, snegu, na neshojenih poteh in v neprestani nevarnosti. Na eni izmed teh poti je bil ranjen in posledice je čutil vse življenje. Tik pred koncem vojne so ga ujeli Angleži, domov se je po tem vrnil šele septembra 1945. Po vojni je ostal doma na kmetiji. Leta 1953 je samostojno zagospodaril na kmetiji.

Za svojo življensko sopolnico si je izbral Čučijevo Ljudmilo s sosednjega brega. Poročila sta se leta 1959. Še prej, leta 1955 jima je na porodu umrla prva hčerka. Njunjo bolečino so omilila rojstva naslednjih otrok: Mojce, Vike in Dore ter sinov Stanka in Jožeta.

Otroci so odrasli in odšli od doma. Vedno pa so se radi vračali domov v toplo zavetje, kjer jih je čakala očetova dobrodošlica in domačnost. Pogrešali ga bodo vsi, njegovi domači, sorodniki in prijatelji, še posebej pa 9 vnukov, v katerih bo njegov lik in spomin ostal za vedno. Pogrešali bodo njegovo harmoniko, klarinet in njegovo podobo v domačem mlinu.

Rupert Krajnc



### ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, babice in prababice,  
**TEREZIJE TRIPLAT**  
Visočnikove mame iz Podgorja

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom, znancem in sodelavcem, ki ste jo pospremili na zadnji poti, ji darovali cvetje, sveče, za svete maše in nam izrekli besede tolažbe ter nam pomagali v teh težkih trenutkih.

Posebej se zahvaljujemo sosedu Vinku Lenartu za besede slovesa od doma, pogrebni službi Komunalnega podjetja in domačinom, ki so ji pomagali, gospodu župniku Petru Leskovarju za pogrebni obred, cerkvenim pevcem za petje med mašo, gospe Anici Meh za sočuten in presunljiv govor o življenju pokojnice, Moškemu pevskemu zboru KDPodgorje za zapete žalostinke, Marti Krejan za slovo od babice in prababice, gospodu Šmonu za zaigrano Tišino in gospodu župniku Leopoldu Koratu.

Žalujoči: vsi njeni



\* 1924  
+ 2000

**MARIJA LESJAK** roj. Barl

Kakor je mirno, tiho, prijazno preživela svoje življenje med nami, je nenadoma, nepričakovano umrla Marija Lesjak, po domače Pavšeča Micka iz Podgorja. Njena smrt nas je presenetila in globoko užalostila. Začutili smo praznino, ki je ostala za njo.

Rodila se je 23. maja 1924, umrla pa 9. marca 2000 v 76 letu življenja. Kakor drugim, ki so se rodili po prvi svetovni vojni, v otroštvu tudi Micki ni bilo z rožicami poslano. Kakor veliko večino takrat rojenih je tudi njo čakalo delo, delo od zore do mraka, ki ga nikoli ni zmanjkalo. Vse svoje življenje je delala, skrbela za Pavšečo domačijo, za polje, hlev in živino, za hišo in gospodinjstvo. Povsod so bile prisotne njene pridne, zlate roke.

Leta 1928, ko je bila stara komaj štiri leta, ji je umrl oče. Mama, ki je z Micko in mlajšim Francijem ostala sama pri Pavšetu, se je za nekaj let z otrokoma preselila nazaj na Kogel, na svoj dom. Tam je Micka odrasla iz otroka v mladenko. Po vrnitvi so morali krepko poprijeti za delo, če so hoteli preživeti. Tedaj v Kotljah še nismo poznali elektrike, strojev in naprav, ki ljudem danes lajšajo delo. Pri Pavšetu so mlatili žito z mlatilnico na ročni pogon. Spominjam se, kako nas je mlade fante Micka prihajala prositi, da smo pri njih ročno poganjali mlatilnico. Radi smo ji ustregli, saj je bila tako prijazna in je znala tako lepo in prepričevalno govoriti in prositi. Tako delo je bilo zelo naporno in je trajalo več noči, do zgodnjih jutranjih ur.

Med drugo svetovno vojno jo je zadela zopet težka nesreča. Brat Franci je kot partizan padel v boju z nemškimi okupatorji decembra 1944.

Po vsem hudem se je le obrnilo na bolje. Ob pustu leta 1948 se je poročila in življenje je postalo lažje. Pri hiši so bile sedaj tudi mlade, močne moške roke. V zakonu so se jima rodile štiri hčerke: Micka, Francka, Jožica in Hedvika. Sedaj, ob koncu njenega življenja pa jo je razveseljevalo kar 9 vnukov in 6 pravnukov.

Pavšeča Micka je bila vse svoje življenje prijazna, tiha, mirna, delovna ženska. Bila je izredno gostoljubna in zelo prijetna sogovornica. Svoje otroke je oboževala, za svoje vnuke in pravnuke je bila pripravljena storiti vse.

Njena smrt je nenadomestljiva izguba za Pavšečo hišo, za njene najdražje, sorodnike, sosede, za vse hotuljske krajane.

Mož Vinko in vse hčerke z družinami se najtopleje zahvaljujejo vsem, ki so Marijo obiskovali ali ji kakorkoli pomagali. Zahvaljujejo se vsem za tako lepo udeležbo na pogrebu, za darovano cvetje, sveče in izraze sočustvovanja. Zahvaljujejo se gospodu župniku Marjanu Plohu za opravljen pogrebni obred, govornikoma gospodu Karlu Polancu in Roku Gorenšku za poslovilne besede ter pevcem za zapete pesmi.

Rok Gorenšek



**V SPOMIN**

**FRANČIŠKI ŠMON** iz Razbora  
1944 - 1998

Dve leti bo minilo, od kar si nas za vedno zapustila dobra mati, žena, babica in soseda ter iskrena prijateljica. Vsi se te radi spominjamo kot dobre in skrbne Mornove gospodinje.

Naj ti bo lahka razborska zemlja, ki si ji bila zvesta do groba! Hvala vsem, ki se je spominjate, ji prižigate sveče in prinašate cvetje ter stojite pred njenim preranim grobom.

Žalujoci: mož Jožef, hčerke Darinka, Franja, Marta z družinami in sin Jožef, bratje in sestre, mama, devet vnukov, ki babico zelo pogrešajo in ostali sorodniki.

Kakor kaple smo na veji,  
veter pihne, padejo.  
Takšno tudi je življenje,  
le spom na te še  
v naših srcih bo.



\* 1915  
+ 2000

**KATARINA OBRETAN**

Znana je misel, da je svet takšen, kakršnega občutimo. Zato je lahko najbolj sončen dan tako temen, da te boli srce, ker ga je zajela črna žalost. Le kaj lahko pomeni jasno nebo, kaj prvi teloh izpod krpe snega, kaj pomladno žvrgolenje siničke, če se moraš posloviti od nekoga, ki je bil del tvojega sveta in pri tem veš, da ga izgubljaš za zmeraj. Tako smo se morali posloviti od Katarine Obretan, ki ji je nitko življenja pretrgala bolezen. Čutila jo je od novega leta, sicer brez posebnih bolečin, vendar z občutkom, da je ta zima huda, da ji je težko, vedno manj moči je imela za svoj vsakdan, kot huda slutnja se je nekaj zgrinjalo nad njo. Domači so ji pomagali in ji ves čas stali ob strani. A bolezen je bila močnejša...

Katarina Obretan se je rodila leta 1915 na kmetiji pri Končniku v Ludranskem vrhu. Tam je preživela tudi svoja dekleška leta. Pred drugo svetovno vojno se je spoznala z rudarjem Alojzom Obretanom iz Bistre. Imela sta že štiri otroke, ko sta se poročila, nato so se rodili še štirje. Tako je družina štelala osem otrok: Katka, Marjana, Trezka, Franci, Fanika, Pepi, Tevž in Anica. Medtem so se vselili v manjšo hišo na Prhanijo, kjer je domačija Obretanovih še danes. Z možem sta morala biti pridna, da sta preživela tako številno družino. Res je prihajal v hišo očetov redni zaslužek, vendar bi težko preživeli, če si ne bi pomagali še s tistim, kar sta si pridelala doma. Toda zemlji moraš dajati, da ti da kaj nazaj. Katarina je znala gospodariti tako, da niso bili lačni in otroke je bilo treba spraviti do poklica, do kruha. Vsak se je znal po svoje obrniti, kajti v starših so imeli vzor delavnosti in pridnosti. Otroci so drug za drugim odhajali na svoje, hiša se je praznila, leta 1993 pa ji je umrl mož. Težko je prebolevala izgubo, a pomagali so ji tudi vnuki, ki so radi prihajali k njej.

Pa ne le delovna, bila je tudi zelo bistra ženska. Vse življenje je veliko brala. Že doma, pri Končniku je bilo veliko knjig, pozneje si jih je še dobivala in jih brala. Do pozne starosti so jo zanimali časopisi in dogajanja doma in po svetu. Mnogi so jo spoštovali zaradi njenih bogatih življenjskih izkušenj, njene razgledanosti in naravne modrosti. Otroci so imeli v svoji materi dober zgled in vsak zase si je od nje lahko vzel nekaj za življensko popotnico. K mami in babici so zdaj že dolga leta hodili tudi vnuki in pravnuke, domačija na Prhaniji je vse povezovala, tam je bil dom, ker je bila v njem mama.

Zdaj je ni več. Le čas lahko ublaži bolečino tistim, ki so jo imeli radi.

Marta Repanšek



**ZAHVALA**

V naših srcih še živite,  
zato pot nas vodi tja,  
kjer v tišini mirno spite.

Ob boleči izgubi naše drage mame, stare mame in prababice

**NEŽKE ČREP**

Lemejšove mame iz Tolstega vrha pri Mislinji

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so jo spremljali na zadnji poti, ji darovali vence, cvetje, sveče in za svete maše.

Hvala zdravnikom in strežnemu osebju internega D oddelka slovenje-graške bolnišnice, dr. Leonardi Pirmanšek in patronažni sestri Majdi Zajc za zdravljenje v času njene bolezni. Hvala Šentflorjanskim pevkam za zapete žalostinke, govorniku za poslovilne besede pred odprtim grobom, gospodu župniku Mirku Horvatu za pogrebni obred. Hvala tudi pogrebni službi Jerneja Zaveršnika iz Šentilja pri Mislinji ter Robertu Puru za zaigrano Tišino.

Žalujoci: otroci Vida, Viktor in Poldi, vnuki, pravnuke in ostali sorodniki.



Zaman je bil tvoj boj,  
zaman vsi dnevi tvojega trpljenja,  
bolezen je bila močnejša  
od življenja.

### V ZAHVALO IN SPOMIN JOŽETU ŠERTEL

Na svetu so stvari, katerih naše razburkano življenje nikakor ne more spremeniti, jih razumeti, o njih odločiti. Vedno znova nas preseneči kruta, nepremostljiva resnica, ki je žalostna, boleča in je ne moremo spremeniti in ne odkupiti. To je konec življenja, zadnja stran knjige.

Jožetu se je življenje prebudilo 19. februarja 1925 v Mislinjski Dobravi. Doma je preživel svoja rosna leta. Leta 1943 je bil nasilno mobiliziran v nemško vojsko. Ker je bil daleč od doma ni imel možnosti pobegniti in se priključiti borcem NOB v domovini ali svojim domačim. Šele leta 1944 se mu je na italijanski fronti ponudila priložnost, da je pobegnil k zaveznikom, vendar tudi tu v taborišču ni takoj dobil priložnosti za pobeg. Ko so ga premestili iz Casablance v Bari se je tu priključil v V. Prekomorsko brigado, nato pa v XII. brigado s katero je prišel 9. maja 1945 ob osvoboditvi v Ljubljano. Kmalu je bil poslan in sanitetni tečaj v Pivko, kjer je kot ekonom delal v vojaški bolnici v Rovinju in Ankaranu. Izučil se je za ključavničarja. Najprej je delal na Mislinjski žagi od tam pa je odšel službovat v Železarno Ravne do svoje upokojitve.

Leta 1948 si je izbral življenjsko sopotnico Marijo, ki jo je iz sončne Primorske pripeljal na mrzlo Koroško, ki pa mu je žal po osmih letih umrla. V zakonu sta se jima rodili dve hčerki Majda in Olga. Tako je ostal sam z deklicama in očetom Antonom. Skupaj z očetom si je zgradil tudi svoja hiša, uredila sta si vrt in čebelnjak. Leta 1963 si je izbral novo življenjsko sopotnico Rozmanovo Pepco iz Završ, ki mu je tudi rodila dve hčerki Cvetko in Danico. Vedno je rad priskočil na pomoč svojim sosedom, znancem in drugim.

Pred 11 leti ga je doletela huda bolezen – okvara ledvic, tako da je moral začeti hoditi na dializo v Slovenj Gradec in to vsaki drugi dan. Pa mu to ni strlo volje do življenja, ljubezni do čebel, gobarjenja in rož. Pa je prišla nova bolezen, ki se ji pa ni mogel upreti, bila je močnejša od njega. Iskreno bi se radi zahvalili vsem, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali, izrekli sožalje in ga pospremili na zadnji poti. Hvala vsem, ki ste darovali vence, cvetje, sveče in za svete maše.

Hvala govorniku za izrečene besede slovesa, pevcem za odpete žalostinke in Komunalnemu podjetju Slovenj Gradec ter gospodu nadžupniku Francu Rataju za pogrebni obred.

Iskrena hvala dializnemu oddelku in strežnemu osebju internega oddelka Splošne bolnišnice Slovenj Gradec.

Žalujoči: žena Pepca, hčerke Danica, Cvetka, Majda in Olga z družinami.



\* 1899  
+ 2000

### KIPERČEVE BICE NI VEČ

V petek, 3. marca je Frančiška Hajnže - Kiperčeva bica iz Svetega Danijela nad Trbonjami praznovala svoj stoprvi rojstni dan. Nihče ni pričakoval, da ji bo prav ta dan opešalo srce. Pozno popoldne je umrla.

Frančiška Hajnže je bila najstarejša občanka na Koroškem, za seboj pa je imela težko in trdo življenjsko pot. Enainosemdeset let je živela in trpela na strmi Kiperčevi kmetiji, kjer je rodila 14 otrok. Sama je skrbela in vzgajala otroke ter delala in garala na kmetiji. Težko kmečko delo jo je že v mladosti izsolalo v pridno in pošteno ženo, mater, babico in prababico in praprababico. Njeno življenje je teklo skozi tri stoletja. najbolj ponosna je bila na še osem živčih otrok, na 41 vnukov, 91 pravnukov in šest praprnukov, ki so jo vedno radi obiskovali. Kiperčeva bico bomo vsi, ki smo jo poznali, ohranili v najlepšem spominu.

Franc JURAC



Minilo žalostnih je deset let,  
od kar zapustila si dom in svoje drage.  
Na grobu tvojem roža le cveti,  
ki grenka solza jo rasi.

### V SPOMIN

#### RENATKI LINASI

iz Podgorja  
27. 4. 1977 - 1. 4. 1990

1. aprila bo minilo deset let, od kar nas je po hudi in neozdravljivi bolezni zapustila ljuba hčerka in sestra.

Hvala vsem, ki z mislijo postojite pri njenem preranem grobu in prižgete svečo.

Žalujoči: mama, ata, brat Igor in ostalo sorodstvo.



Bil si nam olje, ki v rane se lije,  
bil si nam luč, ki v noč temno zasije,  
kadar težko bilo je živeti, o, oče.  
Blagoslov svoj si nam dal,  
ko odšli smo v svet po spoznanje,  
da izpolnile bi se tvoje sanje.  
Hvala ti oče za vse, kar iz srca  
si nam dal, čeprav dom prazen in tih je ostal.

### ZAHVALA

Ob bridki in nenadomestljivi izgubi dragega moža, očeta, brata in svaka

#### SIMONA ŠULERJA

Trbulovega očeta iz Legna 179

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga v tako velikem številu spremljali na njegovi zadnji poti, mu darovali vence, cvetje, sveče in za svete maše.

Hvala dr. Ervinu Pečniku za nesebično pomoč in lajšanje bolečin v težkih trenutkih njegove bolezni, patronažni sestri za obiske na domu, vsem sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste nam kakorkoli pomagali v najhujših trenutkih in nam izrekli iskrene izraze sožalja.

Prav lepa hvala tudi gasilcem gasilskega društva Legen za sodelovanje pri pogrebem obredu, govornikoma Radu Kresniku in Ediju Turčniku za ganljivo izrečene besede slovesa, šmarškim pevcem za zapete žalostinke, posebna hvala tudi gospodu kaplanu Romanu Travarju iz Šmartna za lepo oblikovano in občuteno sveto mašo in opravljen pogrebni obred.

Žalujoči: žena Anica, otroci Simon, Stanka, Roman, brat Franc in sestra Pepca z družinami ter ostali sorodniki.



Prišla je pomlad in z njo tvoje slovo,  
ki večno boleče bo.  
Ostala sama je praznina,  
srce razjeda bolečina.  
Še vedno čakam tvoj korak, nasvet, nasmeh  
a tebe ni nikjer.  
Zaman! Ne bo te več,  
ostaja solza je na očeh.

### V SPOMIN

Petega aprila bo minilo pet let žalosti, od kar je kruta smrt iztrgala iz naše sredine dragega moža in ljubega očeta

#### JOŽETA PAČNIKA

iz Mislinjske Dobreve 77

Hvala vsem, ki se ga spominjate in obiskujete njegov vse prerani grob in na njem prižgete svečo.

Žalujoči: žena Verica in sinovi Peter, Srečko, Boris in Jože.



ZAVOD ZA ZDRAVSTVENO VARSTVO RAVNE

## POSLANICA SVETOVNE ZDRAVSTVENE ORGANIZACIJE

V začetku novega tisočletja bi rada ljudi po vsem svetu pozvala, naj varujejo svoje zdravje tako, da skrbijo za dragoceni vir, za svojo kri. Ta cilj lahko dosežemo z zdravo prehrano, s skrbjo za čisto okolje in zdrav način življenja ter s preprečevanjem in pravočasnim zdravljenjem bolezni. Poudarila bi rada, kako pomembno je pravilno ravnanje s krvjo, tako za vsakega posameznika, kot za vso človeško skupnost.

Združimo moči in zagotovimo stalno preskrbo s kakovostno in varno krvjo!

Ljudje po vsem svetu dajejo kri in jo bodo darovali tudi v bodoče, da bi z njo rešili življenja tudi drugih ljudi. Zahvaljujeva se vsem krvodajalcem v imenu milijonov prejemnikov krvi, ki jim je življenje rešila podarjena kri. Darovalec ob tem enkratnem dejanju le redko sliši besedo zahvale od tistega, ki mu je daroval kri. Se zlasti bi se rada zahvalila vsem prostovoljnim krvodajalcem, ki redno in brez plačila dajejo svojo kri in tako pomembno prispevajo k temu, da vir varne krvi ne presahne.

Razmislite o pomenu gesla letošnjega Dneva zdravja, ki se glasi: "Kri rešuje življenje. Moja kri - varna kri. Zame, zate, za vsakogar". Vsi člani človeške skupnosti imamo skupen življenjski vir - KRI. Prostovoljni krvodajalci so nam zato potrebni vedno, ob vsaki uri dneva in skozi vse leto.

Skušajte se poglobiti v smisel tega gesla. Vsak med nami si ga lahko zbere za vodilo svojega načina življenja in tako prispeva k svetovnim prizadevanjem za kakovost in napredek na vseh kritičnih področjih, ki se tičejo našega zdravja.

Generalna direktorica SZO in generalni sekretar Mednarodne federacije organizacije Rdečega križa in rdečega polmeseca.

**Tudi Korošci potrebujemo kri, varno kri. Zame, zate, za vsakogar!**

**Darujete jo lahko na oddelku za transfuzijo pri Splošni bolnišnici Slovenj Gradec, vsak torek in četrtek od 7. do 9. ure. Veseli so vsakogar, ki se odloči za to humano dejanje in veselijo se vsakega, ki stopi na "novo" med krvodajalce. ▲**

## ZDRAVILA IZ NARAVE

MILENA CIGLER GREGORIN, inž.agr.

### REGRAT

(Taraxakum officinale)

Domača imena: jajčar, mlečje, mlečec, smolika, žoltenica idr.

Regrat je rastlina, ki jo imamo na travni površini za nadležen plevel, za bolne ljudi pa je nadvse dragocena zdravilna rastlina.

#### Botanični opis

Rastlina ima neenakomerno pernatno deljene liste, izjemoma tudi nedeljene. Raste po travnikih, njivah in vrtovih po vsej severni polobli. Listi so v pritlehni listni rožici. Aprila poženejo neolistačna cvetna stebela, na vrhu katerih se aprila ali maja odpro rumeni cvetovi, združeni v oblaste cvetne koške. Dozoreli cvetovi imajo po en plod in nekakšno padalce iz kodljičinih listov, ki pomaga plodu, da ga veter raznese na velike razdalje.

V vsej rastlini je grenkljat mleček.

#### Uporaba

Od marca do maja nabiramo liste, aprila, septembra in oktobra pa korenine.

V regratu so saponini, grenčina in sluzi, vitamini, encimi, prvine v sledah, eterična olja, holin, škrob in maščoba.

Nobeno pomlad ne smemo poz-

abiti na regrat kot zelenjavo, ki čisti kri.

Ker žene na vodo, priporočajo regrat tudi pri ledvičnih kamnih. Razen tega je regratova droga uporabna tudi pri boleznih jeter in žolča ter pri nečisti koži. Zdravljenje z regratom pa priporočajo pri revmatizmu.

Okusno regratovo solato lahko jemo pri spomladanskih kurah v neomejenih količinah.

Čaj dobimo, če čajno žličko rastline prelijemo s skodelico vrele vode. Na dan popijemo dve skodelici tako pripravljene čaja.

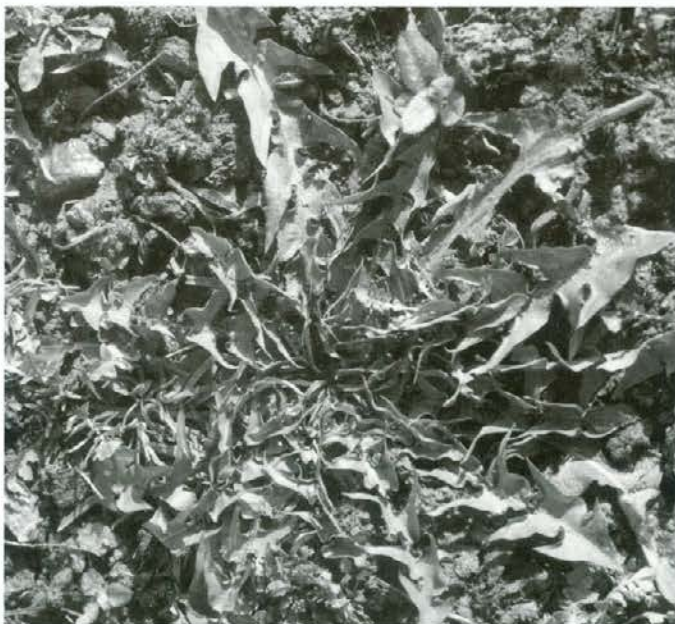
Z zdravnikovim soglasjem poskušamo odpraviti ledvične kamne tako, da spijemo zjutraj po 6 skodelic tako pripravljene čaja.

Kot preventivno zdravilo deluje regrat tako, da vsak mesec en dan spijemo enako količino tega čaja.

Izstisnjen regratov sok, ki ga dobimo v lekarni, razredčimo z nekaj mleka ali vode in ga pijemo dvakrat na dan.

Proti revmatizmu pijemo čaj ali sok dvakrat na dan najmanj štiri tedne.

In še recept za sirup iz regratovih cvetov, če kdo utegne nabirati



cvetove in če niso onesnaženi od zraka, zemlje ali vode:

Dve zvrhani prgišči regratovih cvetov namočimo v en liter hladne vode in počasi segrejemo do vretja. Pustimo, da voda vzkipi, odstavimo lonec in pustimo stati čez noč. Naslednji dan zlijemo v cedilo, da se odcedi in z obema rokama stisnemo cvetove. V sok zmešamo 1 kg surovega sladkorja in polovico limone, narezane na rezine (če je bila škropljena pa brez lupine). Več limone napravi sirup prekisel. Odkrit lonec postavimo na ploščo, vklopimo na najmanjšo temper-

aturo, da ohranimo vse vitamine. Tako odparevamo tekočino brez kuhanja. Masa naj se ohladi enkrat do dvakrat, da dosežemo primerno gostoto sirupa. Ne sme biti preveč gost, ker čez nekaj časa kristalizira in ne preveč tekoč, ker se lahko skisa. Tak sirup olično tekne za zajtrk.

Stare knjige o zeliščih poročajo, da so ženske uporabljale poparek rastline in korenine regrata kot lepotalno sredstvo. S tem so si umivale oči in obraz in tako polepšale polt.

Pomaga pa še pri naslednjih težavah: odpravlja srbenje kože,

lišaje in izpuščaje, izboljšuje želodčne sokove, očisti želodec nezaželenih ostankov. Sveži peclji lahko brez bolečin raztopijo ledvične kamne in spodbujajo delovanje jeter in žolča.

Regrat vsebuje poleg mineralnih snovi še pomembne zdravilne in gradbene snovi za odpravljanje motenj v presnovi.

Ker čisti kri, pomaga pri protinu in revmi. Oteklina na žlezah splahnijo, če izvajamo kuro s svežimi peclji tri do štiri tedne. Regrat uspešno uporabljamo pri zdravljenju zlatenice in kroničnih obolenjih vranice. Znani specialist za bolezni jeter je povedal, da regrat odlično vpliva na delovanje jeter. Pri kroničnem vnetju jeter (močna, zbadajoča bolečina, segajoča do desne lopatice) najhitreje pomaga, če pojem vsak dan pet do šest svežih surovih pecljev. Pomagajo tudi pri uravnavanju sladkorja. Sladkorni bolniki bi morali pojesti vsak dan do deset takih pecljev, dokler cveti regrat. Peclje operemo skupaj s cvetovi, nato cvetove odtrgamo, peclje pa počasi prežvečimo. Stebelce je na začetku malo grenko, je pa tudi krhko in sočno, podobno solati endiviji. Bolehni ljudje, ki se počutijo utrujene, naj bi naredili 14 dnevno kuro s temi peclji. Presenečeni bodo nad uspehom. ▲

Vir: Marija Treben  
Zdravje iz božje lekarne

## VIHARNIK

Izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d.d.  
2380 Slovenj Gradec, Vorančev trg 1  
Telefon: 0602/ 43-332  
Faks: 0602/ 42-684

E-mail: gozd.slg@gg-sg.si

Direktor: Silvo Pritrznik

Uredniški odbor:

Ida Robnik in Gorazd Mlinšek

Glavna urednica: Ida Robnik

Oblikovalska realizacija:

Dizajn studio Humeck, Maribor

Likovna urednica in

grafično oblikovanje: Marlena Humeck

Tehnični urednik: Alfi Hutter

Priprava za tisk in fotoliti:

Grafična forma Hutter, Maribor

Tisk: ZIP CENTER, Ravne na Koroškem

Naklada: 1750

Vse pravice pridržane, © Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec 2000.

Fotografije © avtorji

**Avtor fotografije na naslovnici Studio Anka Dravograd**

## PRGIŠČE



## ZGODOVINE

## ŠE O TABORU V ŠENTJANŽU

FRANC BART

**V decemberski številki Viharnika je bil na strani 22 objavljen članek o taboru v Šentjanžu pri Dravogradu, ki je bil 7. aprila 1918. Na ta članek je bilo precej odmevov. Po telefonu me je poklicalo več ljudi, med njimi tudi učiteljica zgodovine, ki so želeli vedeti še kakšno podrobnost s tega shoda. Odločil sem se, da navedem še nekaj podatkov, ki sem jih dobil v knjigi o dr. Antonu Korošču, nekaj navedb izvira iz pripovedovanja mojega očeta, mali delček pa so tudi moji otroški spomini.**

Dr. Anton Korošec je bil rojen na mali kmetiji v kraju Sv. Jurij ob Ščavnici. Studiral je teologijo. Svojo prvo službo je dobil v Radljah ob Dravi, nato pa je prevzel mesto vodje semenišča v Mariboru. Razmeroma hitro je opravil doktorat v Gradcu, nato pa se je začel ukvarjati s politikom. Bil je poslanec v avstroogrskem parlamentu, bil pa je tudi vodja poslanske skupine južnoslovenskih narodov (Srbija, Hrvatska, Slovenija). 17. maja 1917 je prebral v avstrijskem parlamentu znano majniško deklaracijo o samoodločbi narodov.

Najprej so se osamosvojile: Poljska, Češka in Madžarska, jugoslovanski narodi pa so vodili politiko za svojo samostojnost. To so počeli na razne načine, n.p.r. s podpisi in tabori po Sloveniji. Eden največjih znanih taborov je bil v Ljutomeru. Po Sloveniji jih je bilo še več, eden izmed njih pa je bil v Šentjanžu pri Dravogradu. Tam je bil glavni govornik dr. Anton Korošec. Soorganizatorja tabora sta bila tudi moj oče Jože Bart, ki je bil takrat župan v Šentjanžu in njegov brat Franc Bart z Viča.

Ko je cesar Franc Jožef spoznal, da se bo s tako politikom razkosala Avstroogrška, je poklical na razgovor na cesarski dvor dr. Antona Korošča in mu ukazal, naj s tako politikom preneha. Dr. Anton Korošec je cesarju povedal znani stavek: "Vaše veličanstvo, prepozno!". Menim, da je dr.

Anton Korošec prvi Slovenec, ki je upal samemu cesarju reči "ne". Ob teh dogodkih nekateri razmišljajo, ali je bilo prav, da se je dr. Anton Korošec zavzemal za konfederacijo z Srbi in Hrvati, ker je ocenil, da Anglo - Amerikanci samostojne države Slovenije ne bi priznali.

Aleksander Karadžordžević je leta 1928 razglasil kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev za kraljevino Jugoslavijo. V tej dražavi je bil dr. Anton Korošec tudi notranji minister.

Dr. Korošec je umrl 1940 v Beogradu. Nekateri so govorili, da so ga ubili, moj oče pa je menil, da so ga zastrupili. Točneje o tem lahko povedo zgodovinarji.

Ob osamosvajanju Slovenije pred 80 leti se jaz še spominjam bojev, ki so bili na naši domačiji na "Ofu" v Šentjanžu. V Podklancu je bila avstrijska zelena garda, pri nas in v okolici pa je bila slovenska, Maistrova vojska. Naša hiša je bila velika in med boji smo bili najprej v prvem nadstropju, potem sta nas oče in mati preselila v pritličje, nato v kletne prostore. Ker pa so okrog hiše kar naprej pokale puške, je oče nas otroke s posteljino vred nabasal na "klanični" voz, vpregel konje in nas odpeljal v Šmartno pri Slovenj Gradcu h Mosnarju (sedaj pri Brezovniku) in nas tam pustil nekaj časa.

Naj omenim še zanimivost iz življenja mojega očeta. Bil je župan v Šentjanžu. Pravili so, da je bil župan zato, ker ni bil sposoben za vpoklic v vojsko. Imel je zasenčena pljuča, menda od kajenja. Moj ded, Janez Bart je za vsako ceno hotel prepričati, da bi oče še kadil. Ker nobena beseda ni zalegla, ga je nekoč zgrabil, ga položil čez kolena in ga s tobakom naribal okrog ust tako močno, da ga je moral nekaj tudi požreti. Od takrat dalje moj oče ni več kadil.

Ce kdo želi izvedeti še kaj več o taboru in osamosvajanju Slovenije pred 80 leti, naj se obrne na kustusa Marjana Kosa v slovenjegraškem pokrajinskem muzeju. Pri njem lahko prečitata tudi časopise, ki so pisali o teh dogodkih v času Avstroogrške. ▲

## POTOČEK

Potoček žuboreči  
kam tako hitiš?

Vsaj malo se ustavi,  
da prisluhneš in se mi zbistriš.

Malo bi ti rad potožil,  
kako čudno zdaj na svetu je,  
da tud' ljudje hitijo,  
kot da zadnji dan že je.

Glej, prijatelj nima časa,  
da rekel bi ti dober dan,  
res, samo pokima  
ter že hiti tja v dan.

Oče nima časa,  
da sinka večkrat bi objel,  
otrok vse to ne razume,  
najraje bi odšel...

Mož že dolgo z ženo ni kam šel,  
vendar se mu mudi,  
pravi da ne ve,  
če glava se mu še drži.

Če prideš v urad,  
nobeden te ne čaka rad,  
kar hitro moraš jim zdrdrati  
in že si tam, pri vratih.

Tudi sosed nima časa zate,  
da bi malo pokramljal,  
že k vratom gleda,  
skoznje bi te rad poslal.

Potoček, povej zdaj meni ti,  
zakaj se vsem tako mudi,  
kakor da bi jih podile metle tri.

Najhitrejšje gre na cesti,  
kot bi švigale rakete  
in že so tu nesreče.

Vidiš samo kri in pločevino,  
zraven vohaš tudi vino.  
Šele, ko pride smrt,  
tedaj se vse ustavi.

Le kam to vse bo pripeljalo,  
zledenelo bo vse;  
tudi ti, potoček ljubeznivi  
ter struge tvoje vse.

Tudi v pesmi svoji  
zgodbo lahko ti poveš,  
če le količkaj okoli sebe se ozreš.

Ana URŠEJ

## STARE ZGODBE

JANEZ ŠVAB, Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Pred kakšnim dnem je prišel na obisk upokojeni gozdni delavec Ivan Šumnik, ki je vedel, da rad poslušam stare zgodbe. Posebej so mi všeč tiste, ki so se dogajale med gozdnimi delavci ali kmeti. Povedal mi je dve. Da se takšne zgodbe ne bi izgubile, sem ga prosil, če jih lahko zapišem in objavim v našem Viharniku. Morda jih že kdo pozna, za večino nas pa so nove. V zgodbi bom uporabil nekaj pri nas že kar udomačenih besed, ki pa slovnično niso najbolj prave, so pa zaradi same zgodbe pomembne.

### Prvo sem naslovil: Od kdaj se hudič izogiblje holcarjev?

Hudič je imel že dolgo na piki tiste, ki so preklinjali. Težko delo holcarjev je pa kar pogojevalo, da tu ni bil noben problem najti obilo dobrih, sočnih in predvsem izvernih kletvic.

Zaradi tega je hudič na lepem sklenil, da bo tudi med njimi naredil malo reda. Šel je v planino in se skrival za holcarsko bajto, ki je bila narejena iz skorje. Tenka skorja mu je omogočila, da je vse dobro slišal. Ni hudič, da jim ne bi na nek način pokazal, da morajo nehati preklinjati, tako je sklenil in se pritažil. In res, v globokem razmišljanju so ga prebudili glasovi utrujenih, žejnih in lačnih mož, ki so se vračali k svojemu skromnemu bivališču.

Ravno ta teden je zbolel mladi pob, ki so ga drugače imeli s seboj za kuharja in hočeš nočeš so si morali sami nekaj skuhat, ko so prišli iz gozda. Saj veste kako je kuhati, ko si najbolj lačen in žejen. Kar hitro so vsi postali slabe volje in prvi holcar se je v tem slabem razpoloženju pridušil: "Porka duš, tako sem lačen, da bi še hudiča požrl!" Namesto odgovora mu je odgovoril drugi, prav tako močan, neobrit, na pogled kar grozen mož: "Hudič frdamani, jaz pa sem tako žejen, da bi še hudiča požrl." Že po izraženi lakoti je hudiča postalo strah, po žejji pa jo je tako jadrno ucvril mimo holcarjev, da ga le ti še videti niso utegnili.

V gozdu, kjer so holcarji, hudiča še nikoli niso videli. Če mi ne verjame, pa vprašajte holcarje, ki so v gozdu preživeli trideset, štiri-deset let.

### Naslov druge pa bi bil: Neuspel rop na Koroškem

V okolici Črne, v Javorju so že od nekdaj pridni, varčni kmetje. To so od putojočih oglarjev zvedeli tudi razbojniki iz Laške. Ker so bili v svoji deželi že poznani kot zloglasni roparji, so se odločili, da bi šli ropat na Koroško. Vzeli so pot pod noge in v Črno. Sedli so v staro, poznano gostilno in se pričeli pogovarjati o tem, katerega kmeta bi oropali. Sklenili so, da bodo šli na božični večer v Javorje in tam oropali največjega javorskega kmeta. Ker so bili veliki, kosmati in temnejše polti, so kar vzbudili pozornost. Star, razcapan berač se je spravil k sosednji mizi, kajti pričakoval je morebitno pijačo od njih, ali pa vsaj to, da bi slišal, kaj se bodo pogovarjali. Razbojniki so se pogovarjali v laškem jeziku, saj tu niso pričakovali, da bi jih kdo razumel. Toda tokrat so se ušтели; berač se je naučil laškega jezika, ko je beračil v tistih krajih. S tresočimi rokami je spil tisti frakelj, za katerega je moral spreobrniti vse žepe, da je bilo zadosti in njegove počasne noge so na poti proti Javorju postale kar hitre. Pred prihodom roparjev je moral o vsemu povedati kmetu, ki so si ga roparji izbrali. Vsi domači so odšli k polnočnicam. Kmet je vzel puško, jo napolnil s smodnikom in vstavil zlato kroglo, kajti le takšna naj bi podrla tiste močne roparje. V izbi, kjer so drugače spale dekle je pustil goreti petrolejko, kot da so dekleta doma, sam pa se je pripravil v veliko izbo.

Malo pred polnočjo so se počasi odprla vrata v izbo in na nekaj metrov pred kmeta je stopil vodja razbojnikov. Kar nekaj časa so se pričkali, kdo bo prvi vstopil, kajti Korošce so poznali kot korajžne ljudi. Nazadnje je moral prvi vstopiti vodja.

Kmet je imel že dvignjeno puško, tudi njega je bilo strah in je tudi takoj sprožil. Truplo mrtvega vodje je naslednjim razbojnikom kar padlo v roke in z veliko naglico so ga odvlekli čez potok na manjši hribček. Vsenaokrog je gozd, le tam, kjer je pokopan razbojnik, ni bilo nikoli drevesa. Vprašajte javorske kmete o resničnosti, jaz vem le to, da laških roparjev ni bilo več v Javorje in pa da berače v Javorju še dandanašnji lepo postrežejo. ▲

## SPOMINI NA OTROŠTVO

VIKTOR LEVOVNIK

V šolo sem hodili še v stari Jugoslaviji v Šentjanu. Upravitelj šole je bil gospod Bregant, poučevali pa so me še učiteljica Vlasta Kos in učitelj Dolinšek iz Raven. Spominjam se še učiteljice Olge Klun, ki me je pozneje poučevala še v delavski večerni gimnaziji.

Naše šolske ure so potekale na sledeč način: ko smo prišli v razred, smo sedeli v klopih tiho, nekako boječe, vse dokler ni prišel učitelj ali učiteljica. Ko je vstopil v razred, smo vsi naenkrat vstali in ga skupno pozdravili: "Dobro jutro!" Nato je učitelj sklenil roke in rekel: "Molimo!" Pokrižal se je in skupaj smo glasno zmolili molitev "Oče naš". Nato nam je ukazal, naj sedemo in damo roke na hrbet. Tako smo tiho sedeli in držali roke na hrbtih. Žal, med nami so bili tudi takšni, ki so se med poukom podelali v hlače. Pričeli smo vihati nosove in glasno prigovarjati: "Pepa smrdi!" Učitelj je takega učenca poslal v zadnjo klop. Zadnja klop pa je bila tudi "zatožna klop". V njej so morali sedeti učenci, ki niso naredili domače naloge ali tisti, ki so jih drugi zatožili, da so se med potjo domov pretepali. Boleča je bila kazen sedeti v zadnji klopi zaradi domače naloge, ki je kmečki otroci marsikdaj nismo mogli narediti, ker so nam doma naložili toliko dela kot je paša živine, v jeseni pobiranje sadja in druga drobna dela, da za nalogo ni bilo več časa. Še huje je bilo otrokom služkinj, dekel in hlapcev. Pri teh so bile velikokrat solze in kos črnega kruha popotnica v šolo.

Učil sem se kar dobro. Posebno rad sem imel verouk, ki ga je učil župnik Vinko Pivec. Bil je bolj majhne rasti, silno jezen, če kdo ni znal moliti ali če je zvedel, da kdo preklinja. Takrat je "pela" tudi palica po rokah, ki smo ji rekli "fišpan".

Takrat smo imeli tudi šolske izlete. Spominjam pa se samo tistega iz drugega razreda, ko nas je učiteljica peljala h Papeževemu mostu, ki povezuje cesto, ki vodi na Kronska goro, kjer danes stoji cerkev sv. Petra. Učiteljica je imela s seboj nekaj posode, v kateri nam je skuhalo kavo kar na prostem na ognjišču, ki smo ga pripravili.

Otroci pa smo se najbolj veselili božiča in velike noči. Takrat so nas učitelji peljali v Dravograd v skladišče tovarne Ornik Mitrovič. Že pokojni gospod Ornik je bil zelo prijazen in dober človek, čeprav je bil tovarnar in je revne otroke vedno obdaril za praznike. Dobili smo kos blaga za srajco ali že narejene hlače.

Prišla je vojna. Na cvetno nedeljo leta 1940 so nemška letala metala nekakšne svetleče se trakove. Ljudje so pozneje govorili, da so z njimi hoteli narediti zmedo v telefoniji. Prišli so tuji ljudje v uniformah in konec je bilo z našo slovensko šolo. Učitelje so izselili, nekateri pa so se poskrili. Za nas pa se je pričela nemška šola. Upravitelj ni znal niti besede slovensko. Sprava nam je snov prevajal Rudolf Škorjanc iz Otiškega vrha, ki je znal nemško. Tudi peli smo nemške pesmi.

Iz tega obdobja, ko sem hodil v tretji razred, se spominjam dogodka, do so nas otroke povedli na šolsko dvorišče. Vojaki so na dvorišču zakurili ogenj in skozi okna pričeli metati slovenske knjige, spričevala, skratka vse, kar je bilo slovenskega. Zelo me je zbolelo srce, ko so začeli metati razpela skozi okna. Skočil se do ognja in rešil rapelo, ki sem ga poznal. Nemški vojak je zavpil, naj stvar pustim in mi križ hotel iztrgati iz rok. Prosil sem in jokal, naj mi pusti razpelo. Menda sem se mu zasmilil. V nemščini mi je rekel: "Glej, da se pobereš od tod!" Jokajoč sem stisnil križ še bolj k sebi. Bagec je bil že osmolen. Tekel sem proti domu skozi gozd. Ostroge so me vbadale v boste noge, pa tudi obleko sem raztrgal. Moje srce pa je bilo srečno, saj sem rešil križ.

Veliko je še spominov iz teh, otroških let. Ljudje, ki so takrat krojili mojo življensko pot, jih že zdavnaj ni več, ostali pa so zapisani v mojem srcu.

Križ, ki sem takrat rešil pred ognjem, sem pozneje restavriral in ga podaril hčerki. Obesila ga je na vidno mesto v sprejemno sobo. Vedno, kadar ga pogledam, se spominim davne mladosti, srečnih, bolečih, pa tudi lepih dni, ki ostajajo v spominu kot dota minulih dni. ▲



# LISTNIČA UREDNIŠTVA

mQnzds  
FCBjdkjeF  
DkiwqjuK  
HUSjkehwq  
bnwdijkw  
KDSFKDE  
NDSkaysl  
kkjsdkils  
andspsdk  
JLXCFJisdft  
uidfKCSIS  
DFidsikht  
dCicidkij  
kikjavJLI

## ŠE ENKRAT O CENI VIHARNIKA

V prejšnji številki Viharnika nam je pošteno zagodel tiskarski škrat. Na uvodni strani pri pojasnilu o povečanju cene zaradi novega davka DDV bi morala biti nova cena 280 tolarjev, prav tako pa na ovitku na prvi strani.

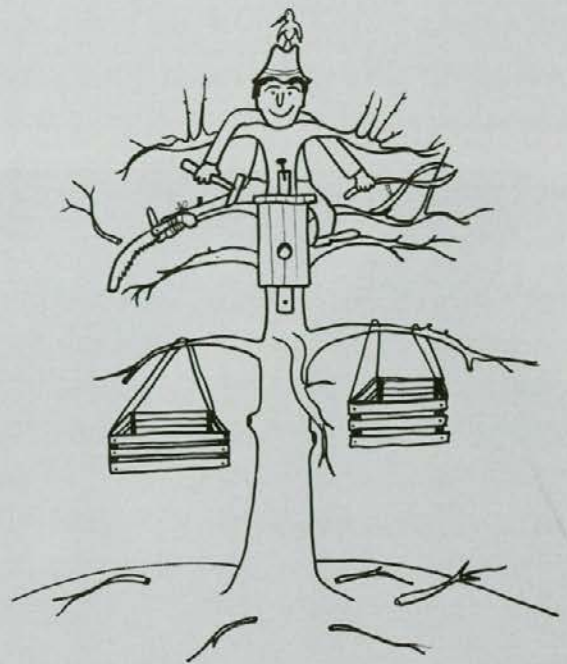
Naročnikom se iskreno opravičujemo in prosimo za razumevanje.

Uredništvo

## NAGRADNA VELIKONOČNA KRIŽANKA

Rešitve in svoj naslov pošljite do 15. aprila 2000, na naslov uredništva Viharnika. Med pravilnimi rešitvami bomo izžrebali knjižne nagrade.

SPOMLADANSKA REKREACIJA NA VIŠINI - GORAZD MLINŠEK

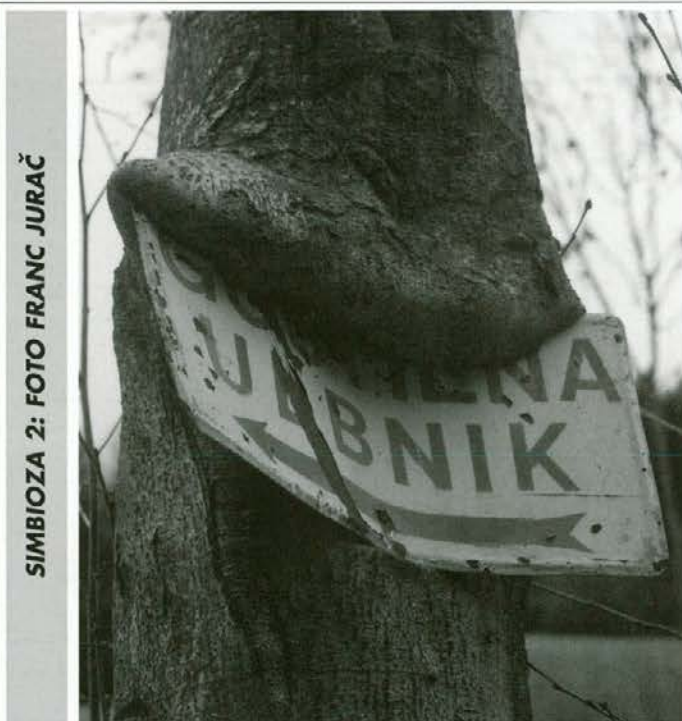


RAZVEDRLO	NAKLONJEN DRUGI OSEBI	RUDOLF NEVA	OČE	SLOVENSKA POKRAJINA	SREBRO	MESTO V JORDANUJI PREBIVALEC BALTIŠKE DRŽAVE	AŠKERČEVA PESEM	OSEBNI ZAIMEK	ANICA ZIDAR	NATRIJ	
DELA RAZVEJANEGA OBJEKTA											
RAZVOJ POSAMEZNEGA BITJA											
KALJU	IRIDIJ RAZŠIRJEN DEL SAPNIKA				SEBASTIJAN KRELI SKOP ČLOVEK			KAR NE OBSTAJA	ŽENSKO IME	ZMEDA	
ENGELBERT GANGL SAMEC OVCE			NEUPORABLJEN DEL CELOTE SAMEC OVCE								
							JEZA PIJAČA STARIH SLOVANOV				
POZNAVALEC VIN	URESNIČITEV DEJANJA	NAMEŠČEN OKROG PASU	MOŠKO IME PROGA		POZIV, KLJUC				IGRALNA KARTA		
SKUPEN ZA VEČ STVARI				VRSTA OPICE	NAPRAVA ZA VOŽNJO Z ENO NOGO	ZADNI SAMOGL. IN DRUGI SOGLAS. ABECEDE		OVIJALKA PRAGOZDOV	IVO SVETINA	ZELO UGODEN OBUČEK	KAZALNI ZAIMEK
POJASNILO, INFORMACIJA				KULTURNA RASTLINA LIPUŠČEK UROŠ			DEL RASTLINE MOČNO ZAVZET ZA KAJ				
DELI POHIŠTVA				LEV (ANGLEŠKO) JAPONSKI DENAR			VISLICE IZRAZA TELESNO BOLEČINO				
GOZDNO DREVJE			GLAVNO MESTO SLOVENIJE NOLLI JOSIP						BAKREN RIMSKI NOVEC KOVINSKI ALI LESEN DROG		
GLAGOLNIK ORATI				RAHILA VINJENOST							
ČUSTVENO PREVZET				GLAGOLSKA PREDPONA		AVTOR: ANICA HUDERNIK	ŽENIN ALI MOŽEV OČE (DVOJINA)				

# S I M B I O Z A

NA KMETIJI ALBERTA GRADIŠNIKA, PO DOMAČE LOŠINA LAHKO VIDITE NENAVIDNO SIMBIOZO DVEH DREVES.

FOTO FRANC JURAČ



SIMBIOZA 2: FOTO FRANC JURAČ

Zanimiva so pota življenja, prav zato, ker je človek le njihov popotnik. Čas teče, sonce zahaja, senca pada - le delo, ki ga je človek opravil v toku svojega življenja in dota, ki jo je s tem dal novim rodovom, ostaja neuničljiva.

Ko se je pisalo leto 1820, so v Trbnjah že imeli kovača, ki je opravljal kovaška dela za bližnjo in daljno okolico. K njemu so radi zahajali predvsem kmetje.

V tistih časih, ko so ljudje obdelovali zemljo ročno in z živinsko vprego, niso poznali strojev, zato je bil kovač edini, ki je izdeloval kmečko orodje, od pluga pa vse do motike.

Kovaštvo v Trbnjah pa je tako šlo iz roda v rod in po treh stoletjih danes kovaško obrt nadaljuje mladi in obetavni kovač Marjan RUDOLF.

"Bilo je okoli leta 1820, ko je v Trbnjah pričel z delom kovač. Domačini so ga imenovali kar po domače "trbonski kovač". Kot mi je pripovedoval oče, ta kovač ni imel svoje družine, zato je okoli leta 1890 posvojil in vzel za rejenka mojega starega očeta. Ker je tudi dedek kazal izredno veselje do kovaškega dela, se je pri njem izučil za kovača z namenom, da bo pozneje prevzel kovačijo z nekaj kmetijske zemlje in nadaljeval s kovaško obrtjo. Tako se je tudi zgodilo. Leta 1900, ko kovač zaradi starosti in onemoglosti ni mogel več opravljati kovaškega dela, je kovačijo prevzel moj dedek Gregor in nadaljeval s tradicijo kovaštva. Ker pa je bilo ob kovačiji okoli štiri hektarje obdelovalne zemlje, se je dedek poročil in si ustvaril družino. Kar dvanajst otrok je imel, zanimivo pa je to, da je kar štiri svoje sinove izučil za kovače, med njimi tudi mojega očeta Franca. Trije strici so si našli zaposlitve, oče pa je ostal doma in po dedku prevzel kovačijo, ki jo je vodil vse do leta 1979, potem pa sem jo prevzel jaz", pravi Marjan Rudolf.

Tudi Marjan Rudolf, sedanji "trbonski kovač", je šel po poti svojega dedka Gregorja in očeta Franca. Ko še ni zapustil osnovnošolskih klopi, je pridno pomagal očetu pri delu v kovačnici, prav to pa mu je vtilo veselje, da se je tudi sam izučil za kovača.

"Leta 1973 sem se šel učiti za kovača. Vso kovaško znanje sem pridobil pri očetu, zato sem zlahka prišel do poklica. Očetu sem še kako hvaležen, ker me je že v otroških letih navajal na to delo z željo, da tudi jaz nadaljujem tradicijo kovaštva, ki več ali manj danes izumira, med mladimi pa, razen redkih izjem, za to delo in obrt ni zanimanja", meni Marjan Rudolf.

**Trbonski kovač! Vašega očeta so ljudje dobro poznali kot odličnega kovača daleč naokoli. Kaj bi lahko rekli o njem?**

"Tako kot njegovi predhodniki je tudi moj oče ljubil kovaško delo, z dušo in srcem je bil navezan nanj. Dobro se spominjam, da je imel v mojih otroških letih veliko dela. Kovanje konjev, pa tudi volov je bilo v tistih časih eno glavnih kovaških del. Izdeloval je pluge, brane in drugo orodje za kmetijstvo. Izdeloval je razno gozdarsko orodje in rezilno orodje, po katerem je bilo v tistih časih izredno povpraševanje."

Po poteh svojega dedka Gregorja in očeta Franca je šel tudi Marjan. Čeprav se je zavedal, da je kovaški poklic težak, je ob tem spoznal, da je tudi lep. Že dvajset let opravlja to obrt. V tem času je kovačijo posodobil z nekaterimi kovaškimi stroji, da mu je delo v kovačnici lažje in sedaj ni treba več veliko udarjati s težkim kovaškim kladivom po razbeljenem železu. Zato mu pri delu veliko pomaga kovaški "hamer" in pa hidravlična preša, pod katero lahko izoblikuje železo pod pritiskom stodvajsetih ton.

**Kmetje so danes več ali manj opremljeni s kmetijskimi stroji in raznim orodjem. Ali imate zato manj dela?**

"Za traktorske pluge, ki jih danes uporabljajo kmetje in tudi druga kmetijska gospodarstva, izdelujem lemeze in z njimi zalagam skoraj celo Slovenijo. Ker pa je moje delo usmerjeno bolj v orodno kovaštvo, veliko delam za razna podjetja, svoje izdelke pa prodajam tudi po raznih sejmih. Za Železarno Ravne prekujem razne materiale. Svoj čas pa sem veliko delal za potrebe hmeljarstva za Hmezad v Žalcu, pa tudi za Gozdna gospodarstva. Veliko razmišljam o tem, da bi pričel izdelovati traktorske pluge, pa tudi pluge za volovsko vprego, ker na nekaterih hribovitih in težko dostopnih terenih še mnogi kmetje orjejo z volovi."

**Kako pa gledate na prihodnost "trbonskega kovača"?**

"Če smo doslej ohranili že tri generacije "trbonskih kovačev", bom za to, da bo kovač v Trbnjah še ostal, poskrbel jaz. Imam sina Davorina, ki mi pri delu v kovačnici zelo pridno pomaga. Vesel pa sem tega, da se za kovaški poklic izredno zanima in ima do tega dela veselje. Dokončal je tehnično šolo za ključavničarja in po končani višji strojni šoli v Celju, katero sedaj obiskuje, bo lahko nadaljeval delo v domači kovačiji in tako ponesel kovaško tradicijo v četrti rod." ▲

**1.** Brez ognja kovač ne more kovati železa.

**2.** Trbonjski kovač Marjan Rudolf. Pri delu v kovačnici mu pridno pomaga tudi sin Davorin.

**3.** Stara hiša "trbonjskega kovača", v kateri je bila po prvi svetovni vojni gostilna.

**4.** Orodje, ki ga Marjan izdeluje, prodaja na sejmih.

Avtor teme in fotografije:  
Franc Jurač



## TRI STOLETJA TRBONJSKIH KOVAČEV



## GOZDNO GOSPODARSTVO SLOVENJ GRADEC

Vorančev trg 1  
2380 Slovenj Gradec  
Telefon, nc: 0602 43 332  
Faks: 0602 42 684  
E-mail: gozd.slg@gg-sg.si

T R G O V I N A

# LES

SPECIALIZIRANA TRGOVINA  
ZA OSKRBO GOZDARSTVA

## NOVO

V naši gozdarski trgovini LES v Slovenj Gradcu in Radljah vam nudimo vse, kar potrebujete za delo v gozdu: vso gozdarsko orodje in opremo za posek in spravilo lesa, kolesne verige za traktor ali tovornjak, zaščitna sredstva in oblačila za gozdarje, kosilnice in motorne kose, škarje za živo mejo, motokultivatorje in še vse ostalo za delo v gozdu in na vrtu, itd...

**Oglasite se pri nas.**

**SLOVENJ GRADEC, Cesta na Štibuh 1**  
Telefon 0602/501 620, faks 0602/42 684  
**RADLJE (Dvorec), Koroška cesta 68**  
Telefon 0602/71 423, faks 0602/71 239

# TRAKTOR UNIVERSAL



**Pri nakupu nudimo  
5% popust  
in darilo**

**za vse tipe traktorjev**

- brezplačni tehnični pregled
- osnovno zavarovanje
- avtomatsko vlečno kljuko

# S E R V I S

- vzdrževanje vseh vrst tovornih vozil z nadgradnjami,
- montažo in vzdrževanje hidravličnih dvigal (pooblaščen servis Palfinger),
- izvajanje meritev tlakov in nastavitve varnostnih ventilov,
- demontažo in montažo avtoplaščev osebnih in tovornih vozil,
- vzdrževanje in popravilo gradbene mehanizacije,
- **vzdrževanje in popravilo kmetijske mehanizacije (pooblaščen servis Universal),**
- montažo in popravilo gozdarskih vitlov,
- montažo snežnih plugov.

**Če ste lastnik tovornega vozila, gradbenega ali kmetijskega stroja, potem prav gotovo potrebujete nekoga, ki vam bo pomagal skrbeti zanj. S svojimi dolgoletnimi izkušnjami in usposobljenimi delavci vam nudimo**

**Obiščite nas ali pokličite za dodatne informacije!**

**Pameče 151, 2380 Slovenj Gradec**  
Telefon 0602 42 061, Faks 0602 42 170